

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt

Félévre ... 2 frt

Égész évre ... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Kinizsi-utca
23. sz. I. emelet.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egylet.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekúj. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Kores.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vívó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Kores.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Kores.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Kores.-Egylet,
Rimaszombati Kores.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Kores.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Sz. tmár-Németi torna és vívó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Kores.-Egylet,
Székesfehérvári Kores.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Kores- és Vívó-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A párisi versenyek.

A magyar névnek már is dicsőséget szerzett egy bajnokunk; Iványit, ugyanis a párisi vívók versenyében legjobbnak ismerték el, de kicsinyeskedő nemzeti hiúságból a francziák a világ vívói közt ötödik helyre helyezték. De a negyediknek helyezett Gregurics huszárkapitányt is magyarnak tudjuk, dacára közöshadseregbeli rangjának.

Most következnek majd az athleta versenyek, hol ismét remélhetünk pár győzelmet, ha ifjaink a hátralevő időt a legkomolyabb készülésre használják fel. Gondolják meg a kimenő versenyzők, hogy nevüknek a győztesek közé kerülésével hazafias érdemeket szereznek, és az egész ország hálával gondol fáradságukra és nevüket mindenütt dicsőséggel fogják emlegetni. Az igaz, hogy nagyon szeretnők, ha a német nevű magyar fiúk nevüket a versenyre megmagyarosítanák, hogy ne gondolják őket osztrákoknak.

A versenyzők segélvezéséről nagylelkűen gondoskodott az olympiai bizottság közbenjárására miniszterünk. Altalában a legnagyobb elismerés illeti meg e bizottságot; a párisi versenynek előkészítésében oly fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki, hogy a várt sikernek egy része e bizottságnak lesz köszönhető.

Az ugró-, futó-, dobó-, uszó-versenyekben, azért is inkább számíthatunk győzelemre, mert ott a versenyzők elsőségét nem lehet elvitatni, mint tették azt a vívásban. A tornázásban, bár jeles erőink vannak, nem igen remélhetünk első kitüntetést a német, francia tornászokkal szemben.

A versenyzők nemzeti színeinknek hisszük, hogy dicsőséget szereznek. A nemzeti szín legyen is minden egyleti jelvény mellett a verseny-ruhákon.

A mi közönségünk áldozatkészsége a sportdolgokban még csak ébredszik és így a Párisba menő ifjak segélyzése főleg az állam és az egyletek terhére történik. Pedig az ily nemzetközi versenyekre akadáthatna oly gazdag pártfogó, ki egy pár szegényebb sorsu versenyzőt kiküldene. Mert az állami egy-egy versenyzőre jutó pár száz korona segélyhez még ugyanannyit kell a versenyzőknek a magukéból tenni, hogy a drága utat megtehessék.

Egyleteink sem oly gazdagok, hogy magukat nagyon megterhelhetnék, így bizony csak a legjobb eredményt elért versenyzők mennek Párisba, holott mi sem biztosít, hogy az itthon másodiknak érkezett versenyző nem lenne-e első Párisban.

A testgyakorlati oktatás a kolozsvári egyetemen.

Vermes Lajosnak a kolozsvári egyetem fáradhatatlan tornatanárának alább közöljük pontos jelentését az utóbbi félév eredményéről. Szinte irigységgel nézhetnek a fővárosi egyetemi hallgatók Kolozsvár felé, hol a testgyakorlatok minden nemében erősödnek társaik, míg itt a szegény tanulóknak nincs módjukban, hogy testi épségükért valamit alaposan tehessenek. Azonban bizton remélhetjük, hogy az újabb egyetemi építkezéseknél miniszterünk e bajon is segítini fog.

A kolozsvári Ferencz-József m. kir. tudományos egyetem testgyakorlati óráin részt vett egyetemi hallgatók dynamometrikai és antropometrikai eredményei, az 1899/900 tanév II. félévében. — A megvizsgált egyetemi hallgatók közül; a tornászoknál 72%; a vívóknál 78%;

a kerékpárosoknál 37°/_o; a football játékosoknál 62°/_o; a jobb kar erősebb volt mint a bal. — A tornászoknál 21°/_o; a vívóknál 2°/_o; a kerékpárosoknál 19°/_o; a football játékosoknál 20°/_o mindkét kar egyenlő erősek látszott. — A tornászoknál 7°/_o; a vívóknál 20°/_o; a kerékpárosoknál 44°/_o; football játékosoknál 18°/_o a balkart találtam erősebbnek. — A két kar hosszúságánál a kísérletek azt süttették ki, hogy túlnyomó résznél hosszabb a jobb kar a balnál, valamint, hogy többnyire hosszabb a bal láb (helyesebben a bal alsó végtag) a jobbnál. Az eredmény az, hogy a tornászoknál 70°/_o; a vívóknál 90°/_o; a kerékpárosoknál 67°/_o; football játékosoknál 61°/_o a jobb kar hosszabb a balnál, a ballább hosszabb a jobbnál. — A tornászoknál 27°/_o; a vívóknál 8°/_o; a kerékpárosoknál 32°/_o; a football játékosoknál 37°/_o a megfordított viszony mutatkozott, vagyis a ballkar meg a jobb alsó végtag volt hosszabb. 3 egyénnél, melyeknél a jobboldali végtagok voltak hosszabbak a baloldaliaknál, de mutakoztak egyéb rendellenességek is. A jobb- és balkarnak, úgyszintén a jobb és bal alsóvégtagnak tökéletesen egyenlő hosszúságát egyetlen egy esetben sem konstatálhattam. — Az egyetemi hallgatók átlagos életkora 20 év 4 hó; átlagos magassága 169 cm.; átlagos magasság növekedése 1.5 cm.; testsúly gyarapodása 2.9 kgr.; mellbőség nagyobbodása 4.7 cm.; tüdőtérfogat nagyobbodás 160 □ cm.; jobbkez csukló vastagodás 3 mm.; balkézcsukló vastagodás 1.8 mm.; átlagos erőemelkedés 104 erópont.

A kolozsvári Ferencz-József magyar királyi tudomány-egyetem 1899/900 tanév II. félévében teljesített testgyakorlati oktatás eredményei: Az egyetemi torna- és vívóteremben heti 9 órán át felváltva a kezdők (1 csapatban 14 egyén); haladók heti 9 órában (1 csapatban 10 egyén); képzett vagy versenyzők heti 15 órában (1 csapatban 7 egyén); az A. B. C. csoportban tornázott (6 csapatban 31 egyén) működtek heti 9 órán át. Magánjellegű tanórákban heti 12 órában (2 csapatban 46 egyén); a tanár urak heti 6 órájában (1 csapat 8 egyén) nyert kiképzést. Összesen heti 60 órában 85 egyén. A kard-, tör- és ökölvívásban, a katonai rend-, tornászati rend-, szabad- és fűzér gyakorlatokban, szertornázásban és a birkozás különböző nemeiben, iskolaszerű oktatás adatott, és pedig a kardvívásban heti 27 órában a Keresztessy magyar rendszer-, az olasz magas iskolában; a vítvívásban heti 18 órában felváltva a francia- és olasz; az ökölvívás pedig angol- és hollandi rendszerben heti 3 órán át gyakoroltatott. A vívóteremben összesen bele számítva az egyetemi tanár urak heti 6 óráját is 30 óra tartatott. A tornateremben A. B. C. csoportok 8 csapatban 61 egyén rendszeresen tornázott (Spies, Eisele és Jahn rendszerben). Az előtornászok, csapatvezetők, a tornatanitói és vívómesteri pályára készülők oktatására, a torna- és vívás tanítás elméletéből, a torna- és vívás történetéből, rendszerintből és vezényléstanból heti 2 óra tanítás volt, összesen 30 óra tartatott. Az ünnep- és vasárnapok, valamint az egyetemi szünnapokon gyalog- és kerékpár kirándulások, football és nagyméta, füles labdajátékok tartattak. Összesen 16 football mérkőzés folyt le. Február és márczius hónapokban pedig a korcsolyázás is figyelemben részesült.

Január havában 69 órán részt vett átlag 15 egyetemi hallgató 4 egyetemen kívül álló.

Február havában 120 órán részt vett átlag 20 egyetemi hallgató 7 egyetemen kívül álló.

Márczius havában 120 órán részt vett átlag 19 egyetemi hallgató 5 egyetemen kívül álló.

Április havában 72 órán részt vett átlag 15 egyetemi hallgató 9 egyetemen kívül álló.

Május havában 120 órán részt vett átlag 18 egyetemi hallgató 7 egyetemen kívül álló.

Junius havában 62 órán részt vett átlag 6 egyetemi hallgató 2 egyetemen kívül álló.

A II-ik félévben összesen 563 órán részt vett átlag 155 egyetemi hallgató 566 egyetemen kívül álló.

Legtöbb tornász volt február hó 24-én (35-en), legkevesebb pedig május hó 31-én (11-en). Legtöbb vívó volt junius hó 2-án (39-en), legkevesebb április hó 7-én (9-en). A kolozsvári Ferencz József m. k. tudomány egyetem testgyakorlati óráin részt vett egyetemi hallgatók 11.3 erópont, az egyetemen kívül állók 9.5 erópont átlagos erőemelkedés volt. Április, május, junius hónapokban összesen 17 kirándulást rendeztünk 7 kerékpáron, 10 gyalog. A társas gyalog kirándulások és a turistika (hegymászás) és a mezei futó versenyek e félévben hanyatlásnak indultak. Az előre megállapított verszerinti gyalog kirándulásban részt vett átlag 11 egy-egy kirándulásban. Megtettek összesen 570 km. utat, átlag 71 kilométert, egy-egy kiránduló. Az egyetemi hallgatók a kerékpározás terén is buzgólkodtak. Kedvező időjárás alkalmával 90—100 km. kerékpáros kirándulásokra hetenkint többször is kivonultak. Az előre tervezett kerékpár kiránduláson 2800 km. utat tettek meg, átlag óránként 22 km. sebességgel. A kezdő kerékpárosok rendszeres oktatásban részesültek, 35 egyetemi hallgató sajátította el a kerékpározást. Kiemeljük, hogy a tornaórák vezetésében: Flórián János és Matolcsy László; a vívóórák vezetésében: Robelly Jenő és Páska Zoltán; a football csapatok vezetésében: Nagel Ferencz Gyula; a kerékpár kirándulások vezetésében: Vass Béla László; a gyalog kirándulások vezetésében: Szathmáry Gejza segédkeztek s kitüntették magukat. A tornaórákat 45; a vívóórákat 32; a football játékokat 22; a kerékpár kirándulásokat 11; a gyalog kirándulásokat 7 vendég, összesen 117 látogatta. A debreczeni országos diákkongresszus alkalmával, országos főiskolai torna- és vívóverseny rendeztetett, 1900. április hó 28-án a debreczeni főiskola udvarán. Részt vettek a kolozsvári tud. egyetemi kör kongresszusi kiküldöttei is egy erős csapattal. A vívóversenyben az arany érmet Gabányi Imre, a diszitett ezüst érmet Matolcsy László tanárjelölt nyerte el. A verseny vezetője Szigethi Benedek Sándor vívómester volt. A tornaversenyben a kolozsváriak két babérkoszorút is nyertek, különösen feltűntek Gabányi Imre és Nagel F. Gyula. A tornaverseny vezetője Tóth Mihály tornatanár volt. Az egyetemi vívótársaság báró Wesselényi Miklós főispán védnöksége alatt Robelly Jenő és Vermes Lajos vívómesterek közreműködése mellett a „Mátyás-szobor“ alap javára, Kolozsvárt, 1900 junius hó 4-én este 7 órakor a városi vigadó nagytermében vívóakadémiát rendezett. A kolozsvári egy. hallgatók közül Gabányi Imre, II-ik díjat és külön álló tiszteletdíjat Matolcsy László, a III-ik díjat és szintén külön álló tiszteletdíjat Rajcsányi Gyula dr., az V-ik díjat Flórián János a nagy akadémiai díjat nyerte el. Részt vett az ünnepélyen Szigethi Benedek Gyula vívómester is.

Kelt Kolozsvárt, 1900. junius hó 15-én.

Vermes Lajos,
egyetemi tornatanár és vívómester.

Intézeli tornaverseny.

A budapesti állami elemi iskolai I. kerületi tanítóképző f. hó 16-án d. u. 4 órakor Oheroly János tornatanár vezetésével sikerült torna vizsgálatot és versenyt tartott, a mely az évi rendes tornaünnepélyektől abban

különbözött, hogy a nagym. vallás- és közoktatásügyi ministerium, a győztesek buzdítására jutalmakat adományozott.

Jelen voltak: Kuliszéky Dezső ministeri osztálytanácsos és az egész tanári kar.

A nagyszámú díszes közönség — a zászlókkal, címerekkel és jeligés táblákkal feldíszített nyári tornahe-lyiségen élénk érdeklődéssel nézte az ifjuság szép mutatványait. A műsor első részét a tornavizsgálat számai töltötték be. Az erőteljes ifjuság példás katonai renddel végezte a katonai rendgyakorlatokat.

Igen csinosak voltak a négyütemű szabad- és box-szabadgyakorlatok.

Majd a szerek kerültek elő, a midőn az ifjak lovon, korláton és nyujtón mutatták be ügyességüket. Rendkívül tetszetek a kettős buzogánygyakorlatok, melyeket Oheroly tanár úr, mint saját talalmányát ez alkalommal mutatott be először. Itt bemutatjuk képen a kettős buzogányt a kiinduló állásban.

Gyönyörködtető látvány volt az ifjuság körfűzér gyakorlata, mely csatadalok éneklése közben ment végbe. Művészielen szép volt a tornavizsgálat utolsó pontja a gúla, amely szünni nem akaró tapsra ragadta a közönséget.

Az ünnepély második részét a versenyek képezték.

A magasugrásnál Kéméndy Ernő (1 méter 65 cm.) az első, Jónás János a második, Csete Béla a harmadik, Stalmár Károly a negyedik és Szalacsy Richard az ötödik díjat nyerte.

A távolugrásból nyerte Kéméndy Ernő az első (5 méter 40 cm.), Lebisch Lőrincz a második, Jónás János a harmadik, Segnan Vitos a negyedik és Sebestyén Ferencz az ötödik díjat.

A rúdugrás első győztese Pataky Sándor (2 méter 55 cm.), a második Csete Béla, a harmadik Perl Károly és a negyedik Sebestyén Ferencz.

A súlydobásnál (7¼ klg.) Löw József nyerte az első (17 méter 90 cm.), Lebisch Lőrincz a második, Csete Béla a harmadik, Stalmár Károly a negyedik és Perl Károly az ötödik díjat. Az eredmény a jobb- és bal-kéz dob.

A diskosdobásnál nyertek: Első díjat Löw József (26 méter 30 cm.), a második díjat Csete Béla, a harmadik díjat Sebestyén Ferencz.

Az I., II. osztály 100 méteres síkfutásában Jónás János elsőnek, Segnan Vitos másodiknak, Merényi Lajos harmadiknak és Varga Győző negyediknek érkezett.

A III., IV. osztály 150 méteres síkfutásában Kéméndy Ernő (18 mp. alatt) első, Löw József második, Szalacsy Richard harmadik és Lebisch Lőrincz negyedik volt.

A testedző „football rúgós labdajáték“ is kellemes szórakozást nyújtott a vendégeknek. A játékokban a játszó két csapat egyenlő erősnek bizonyult.

Megjegyezzük, hogy sem az évközi, sem a versenyjátékban mi baj sem történt.

Ezek után a bíráló-bizottság a jutalomtárgyakat osztotta ki a győzőknek. A közönség és a győzők társai hatalmasan megéljeneztek a nap hőseit.

Az ifjuság szép éneke (Hymnus) volt a program utolsó pontja.

Dr. Kiss Áron igazgató beszélt ezután az ifjakhoz, kiemelve a testi nevelés fontosságát. Azzal a kívánsággal fejezte be beszédjét: „Hogy az ifjak jó erőben és egészségben sokáig éljenek!“ Az ifjuság lelkesen megéljenezte az igazgatót, azután vállaira kapta a szeretett tornatanárt s úgy ünnepelte őt.

Az eső a verseny ideje alatt több ízben megeredt, de a tornázó ifjuság hevén és a közönség rendületlen érdeklődésén ez mit sem változtatott.

A lelkes, buzgó tornatanár örömmel gondolhat vissza a fényesen sikerült ünnepélyre, a mely fáradozásának eredményét kézzelfoghatóan bizonyítja.

Budapesten, 1900. évi június hó 16-án.

Csapff Ödön, tornatanár.

A bpesti református főgymnasium juniálisa.

Intézetünk az iskolai segélyegylet javára június 8-án koronázási emlékünnepélyvel egybekötött „juniálist“ rendezett, melyen különösen sikerült volt a délután 5 órakor megtartott ifjusági tornaverseny. Nyolcz órakor gyülekezett az ifjuság az intézet előtt, a honnan a főgymnasium zászlaja alatt, az igazgató úr és a tanári kar vezetése alatt indult el az Aquincum melletti „Római fürdőbe“ a juniálist megtartandó.

Gyönyörű nyári idő élesztette a reményt ez ünnepélyre, mely, tekintve a közönség érdeklődését, sikerültnek ígérkezett.

Kiérve a fürdő melletti vendéglő helyiségeibe, kezdetét vette a koronázási emlékünnep. Az ifjusági ének-

kar *Krausz Gusztáv* tanár úr vezetése alatt elénekelt a Hymnus első strófáját. Ezután *Pruzsinszky Pál* dr. tanár úr buzdította egy szép, magasröptű beszédben az ifjúságot a király iránti szeretetre és a hazáért való odaadásra. Végső szavait: „Éljen a király!” az ifjúság lelkes éljenkiáltása nyomta el. E lélekemelő ünnepet ugyancsak Krausz tanár úr vezetése alatt az ifjúság által elénekelt „Szózat” hangjai végezték be.

Juniálisunk programjának első pontját tehát befejeztük s midnyájunk lelkében élénk emlékezetű nyomot hagytunk.

Az étkezés idejéig ifjúságunk apró csoportokra osztva elszéledt, kiki a maga kedvére, úszni, kuglizni, vagy labdázni a tágas mezőkön.

Ebéd ideje alatt megeredt az eső, mely ugyancsak kétségessé tette a délutáni program betartását.

A szertefoszlott reményt és a búsongó kedélyeket felvidította azonban az — első napsugár. Öt órára már ismét ragyogó szép nap volt, úgy annyira, hogy az időközben szép számmal összegyűlt közönség jelenlétében megkezdtük a tornaversenyt, *Porzsolt Jenő* tanár úr vezetése alatt.

Megnyitoul most is a Hymnust énekeltük el miután az ifjúság 3 oszlopban felállott. Ezt követte az 5 számból álló szabadgyakorlat, mely eltekintve két kisebb növendékünk lámpalázától, szépen sikerült. A szabadgyakorlatok alatt *Illyés Zoltán* VII. o. t. már előkészíti a pályát a „kótya” játékra. A 12-es kótyát 15 percig játszották s ez idő alatt a III-ik csapat, melyet *Fazekas István*, *Késmárky E.*, *Kovács Gy.*, *Bede István* tanulók alkottak, 19 ütést csinált. A verseny következő pontja: a síkfutás volt. Az alkalmas gyepes pályát felosztottuk 30, 50, 80 és 100 méteres szakaszokra, az I—II.; a III—IV.; az V—VI. és a VII. osztály számára. A jelentkezőket a június 7-én tartott próba eredménye után handicapeltük. A legjobb futó volt az alap. kihez azután viszonyítottuk a többieket képességük, életkoruk és testmagasságuk szerint.

Az indítás „vigyázz!!” kiáltás után, pisztolylövéssel történt. A startok mindenütt szépen sikerültek, csak a III. osztály versenyzői közül ugrott el egy-egy türelmetlenebb tanuló a lövés előtt.

A futást osztályonként rendeztük.

Az I-ső osztály futott 30 métert. A versenyre jelentkezett 11 tanuló közül első lett:

Daláry Ákos, ki a kijelölt pályát 6 $\frac{1}{2}$ másodperc alatt tette meg.

A nyertesnek $\frac{1}{2}$ méter előnyt adtunk *Pártos Szilárd*dal a főpróbán legjobbnak mutatkozott versenyzővel szemben. *Pártos*hoz mérve a legnagyobb előny 2 méter volt és *Pártos*sal még 3 versenyző indult előny nélkül.

A II-ik osztály futott 30 métert. Jelentkezett 11 versenyző. A próbákön legjobbnak mutatkozott *Tervej* és *Ágoston* tanulókkal szemben elsőnek ért a célzsinórhoz:

Szöts Farkas, a csapat legkisebb versenyzője, 2 méter előnnyel a pályát 5 $\frac{1}{2}$ mp. alatt futotta be.

Az adott előnyök 1; 1 $\frac{1}{2}$; 2 és 2 $\frac{1}{2}$ méter között váltakoztak. *Szöts* már az indulásnál biztosan elszaladt és így jött végig a pályán szép tempóban vezetve.

A III-dik osztály 10 versenyzője 50 métert futott. Elsőnek érkezett be: *Kovács Gyula*, a pályát 8 mp. alatt futva be.

A próbákön *Kovács*, *Bede* és *Fekete* mutatkoztak komolyabb számításba vehető versenyzőknek, ezért ezek előny nélkül indultak. A többiek $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ méterig terjedő „előnyt” kaptak. Ez az osztály viselkedett legnyugtalanabban a „start”-nál, ugyannyira, hogy háromszor

kellett inditanunk. Valami szebb futást egyik sem produkált.

A IV. osztály 50 méterre rugó pályáján első lett 7 jelentkező közül: *Maurer János*, ki 7 mp. alatt ért a célzsinórhoz (*Illyés Zoltán*, *Lövensohn Sándor* és *Salgó Jenő* tanulók).

Maurer a próbákön nem tűnt fel. A legnagyobb előny $\frac{1}{2}$ méter volt, melynek oka a versenyzők meg egyező testmagassága és képességeik egyformaságában rejlett; ugyancsak e miatt futásuk tömeges volt s csak a negyedik 10 méter után birt *Maurer* győzelemhez jutni.

Az V. osztály „start”-ja 80 méterre volt kijelölve a célzsinórtól. E csoportban futott intézetünk egyik legtehetségesebb futója s e miatt a handicapelés meglehetősen nagy arányokban történt meg. Az előnyök 1 $\frac{1}{2}$ és 3 $\frac{1}{2}$ méter között váltakoztak. A győztes: *Fejér Lajos*, 11 mp. alatt tette meg a pályát.

A próbákön *Fejér* második volt *Kabókkal* szemben, ki körülbelül 7 méterrel verte. A versenyen ezért kapott *Fejér* 3 méter előnyt s ezzel jött be, nagyon szép küzdelem után, elsőnek.

A VI-ik osztály szálasabb versenyzői szintén 80 méterről próbálkoztak.

A 7 jelentkező versenyző közül első lett: *Bokross István*, a pályát 10 mp. alatt téve meg.

A versenyzők startja nagyon rossz volt. *Bokross*, ki szintén kiváló síkfutó, jó 1 $\frac{1}{2}$ méterrel késett, pedig az adott előnyök 3 és 5 $\frac{1}{2}$ méter között változtak vele szemben. Innen magyarázható, hogy *Bokross* a pálya utolsó negyedében kezdett csak szerepelni erős futásával.

A VII-ik osztály 3 versenyzője 100 méteren mérte össze képességét. A futás igen szépnek ígérkezett, mert úgy *Balthazár* és *Kacsó*, mint *Somogyi Lajos* igen jó futók. A próbákön, alkalmatlan lejtős pályán *Somogyi*val szemben, ki a legnagyobb versenyző, *Kacsó* 3 métert és *Balthazár*, a legkisebb versenyző 7 métert kapott, *Somogyi* majdnem 10 méterrel húzta le *Kacsó*t, ez pedig 5-el *Balthazár*t. Ezért a versenyen *Kacsó Lajos* 5 métert, *Balthazár Gyula* pedig 10 méter előnyt kapott. A lövés után *Somogyi* roppant rossz starttal indul. A pálya közepén már-már beéri *Kacsó*t, de ez nekirugaszkodva, 2 méterrel bejön elsőnek. *Balthazár* nemsokkal hátrább harmadik. A győztes tehát: *Kacsó Lajos* lett, a pályát (100 méter) 12 mp. alatt téve meg.

A felsőbb osztályok általában szép futást produkáltak s részünk volt sok szép küzdelemben.

A versenyfutás után a „labdarugó” játék következett, melyben a II. csapat szerezte meg a győzelem babérjait. A győztesek nevei: *Ballhazár Gy.*, *Horváth Szathmáry*, *Ballhazár F.*, *Seemann*, *Mályás B.*, *Kacsó G.*, *Fejér*, *Tóth K.*, *Szaszovszky*, *Rójh J.*

Ezután ismét felállottunk 3 oszlopba s elénekeltük a Szózatot, *Krausz Gusztáv* tanár úr vezetése alatt.

Most következett a verseny legszebb pontja, a jutalmak kiosztása.

Intézetünk igazgatója: *Molnár Sándor* ur, igen szép beszédben méltatta a mai nap sikereit s példát véve a régi görögök és rómaiak életéből buzdította az ifjúságot, hogy a mostan kiosztandó érmeknek ne az anyagi értéket tekintsek a nyertesek, hanem az erkölcsi értéket, az érdem megjutalmazását. Buzdította az ifjúságot a további munkálkodásra és kitartásra s azok, a kik ma nem jutottak győzelemhez, ebből merítsenek tanulságot a jövőre nézve, hogy tovább és még erősebben küzdjenek. Hatalmas éljenzés riadt fel e szavakra, melynek elcsendesültével a győztesek megkapták jutalmaikat. Még pedig: az I., II., III, IV., V., VI., VII. osztályok síkfutásaiban

győztes 7 tanuló ezüst érmet; a kótyajátékban győztes csapat tanulói — 4-en — bronzérmeket, szintugy a rugdoló játékokban győztes csapat tanulói is bronzérmeket kaptak iskolánkat fenntartó egyházunk jóvoltából.

Míndezek után táncz következett, s láthattuk, hogy akik a versenytéren izzadva küzdtek a dicsőségért, ugyancsak azok tüzesen, elevenen rakták a tánczteremben a csárdást is.

Most, hogy ez ünnep elmúlt, lehetetlen, hogy hálával ne gondoljunk arra, ki az egész ünnepet lehetővé tette és rendezte, segély-egyletünk tanárelnökére: *Dr. Kiss Károly* tanár urra, kinek fáradsága révén ezen ünnepély is csaknem 200 koronát juttatott a szegény tanulók javára.

Cserépy Arzén

VIII oszt. tanuló.

Intézeti tornaverseny.*)

A miskolczi kir. kath. gymnasium folyó évi június hó 13-án délután 4 órától 7³/₄ óráig a városou kívül fekvő játszó-téren szép számú és előkelő közönség élénk érdeklődése mellett tartotta meg intézeti tornaversenyét. Versenyünknek az idő igen kedvezett. Ezen versenyben 256 egyenruhás tanuló vett részt. Egyenruhájuk állott egy fekete ing, (bordó nyak, bordó kézelővel) s bordó sipkából, melyen fekete gomb volt. A verseny programja ez volt: Az intézetben gyülekezés, onnan kettős rendelkezéssel dob, kürtszóval és zászló alatt kivonultunk a versenytérre; itt felvonulás fővetéssel a közönség előtt; menetelés öt tornadal eléneklésével: (I. A. oszt. Mikor masirozunk, I. B. oszt. Hát fiaim ti vitéz nevetek, II. oszt. A szép fényes katonának, III. oszt. Fel, hazám hű nemzedéke, IV. oszt. Föl honfiak, polgárok! stb), fejlődés Lyoni-féle ellenvonulással tizenhatos nyitott sorokba; ezen nyitott sorokban 2 és 4 ütemes szabadgyakorlatok: (Terpeszugrás tapsolással, terpeszugrás karütéssel oldalt, a kettő összekötve, karlökés föl, le, előre és vissza, mély térdhajlítás páros karlökéssel előre, törzshajlítás előre, karlökés le, törzshajlítás jobbra, balra, karlökés jobbra, balra, műének; társas játékok: (Macska, egér; rügösi a várért; kötélhúzás; kánya, kotlós; dobálás), versenyek: (síkfutás 100 m. hosszú pályán, magas-, rúdugrás, korlát, bak és ló); végre a „Hymnus“ eléneklése után négyes sorokban dob, kürtszó és zászló mellett fővetéssel elvonulás a versenytérrel s a Buzavásár-téren szétoztlás.

A versenybírószág tagjai: Polgár György gimnáziumi igazgató mint elnök, *Hámos* Nándor tornatanár, mint a verseny vezetője és Bajay Amand tanár, megállapítván a versenyben résztvevő tanulók által elért eredményeket, a következő tanulókat találta megjutalmazandóknak:

Az I. A. osztályból: Bodnár Ferencz (korlátnál, oklevél; tornászati ügyességeért, könyv), Fülöp Géza (korlátnál, 5 koronás ezüst), Hercz Miklós (tornászati ügyességeért, 1 db könyv), Majerveck Zoltán (síkfutásnál, oklevél).

Az I. B. osztályból: Bubrovsky Ede (futásnál, oklevél; korlátnál, 5 koronás ezüst), Hetényi Gyula (futásnál, könyv), Wéber Albin (korlátnál, 5 koronás ezüst), Páva János (korlátnál, oklevél; torn. ügyességeért, könyv).

A II. osztályból: Gimes Miklós (korlátnál, oklevél, ügyességeért, könyv), Hochmán Dezső (korlátnál, oklevél; futásnál, könyv), Kozák Sándor (magasugrás 135 cm.), könyv), Kelecsényi Ferencz (korlátnál, könyv), Mikulik Nándor (korlátnál, 5 koronás ezüst), Novák Miklós (korlátnál, 5 koronás ezüst), Regula József (korlátnál, 10 koronás arany).

A III. osztályból: Adamkovics László (futásnál, oklevél), Bechó József (korlátnál, oklevél; tornászati ügyességeért könyv), Frankfurter Béla (lónál, oklevél; baknál, könyv), Halasi Sándor (futásnál, oklevél), Hugyik Dezső (korlátnál, oklevél), Kerékgyártó Mihály (korlátnál, oklevél), Novák Rezső (lónál, oklevél; rúdugrásnál 5 koronás ezüst).

A IV. osztályból: Fried Áron (korlátnál, oklevél), Grünwald Pál (bak- és korlátnál, oklevél), Kozma Bertalan (baknál, oklevél; magasugrásnál, 6 koronás Hercz-Hámos féle díj; és egész tanév alatt kitartó kürtölésért, egy könyv), Nemes József (futásnál, oklevél; ló és bak hosszátugrásnál, 5 koronás ezüst), Scheller Zoltán (korlátnál, 5 koronás ezüst), Truskovszky Pál (magasugrásnál (156 cm.) oklevél; rúdugrásnál, 8 korona, és korlátnál, könyv), Popp Aladár (baknál, oklevél; ügyességeért, könyv), Veisz József (korlátnál, oklevél).

Az egyes versenyeknél első győztesek: Regula József II. oszt. tanuló a korlátnál tanusított ügyességével, Kozma Bertalan IV. oszt. tanuló 163 cm. magasugrásával, Truskovszky Pál IV. oszt. tanuló 250 cm. rúdugrásával, Frankfurter Béla III. oszt. tanuló magasbakugrásáért (170 cm.), Nemes József IV. oszt. tanuló bak, ló hosszának átugrásáért (311 cm.), és Bubrovsky Ede I. B. oszt. tanuló 12 másodperc alatti síkfutásával.

A győztes tanulók között Berkovecz József m. á. v. főmérnök úr a versenytérrel felvett egy-egy fényképet osztott szét jutalmul.

A versenybírószág rendelkezésére állott a nagymélt. miniszter úr által engedélyezett 120 korona és a vezető tanár gyűjtéséből befolyt 31 koronából álló versenydíjalap. Az adományozók voltak: Polgár György igazgató úr, Bajay Amand, Csallóközi Jenő, Dassievicz Gyula, Hámos Nándor, Szigethy János, Szontagh Tibor, Xántus Gábor tanár urak; Nikell József rendőrtanácsos és dr. Sugár Gyula ügyvéd úr 2-2 koronával, az egyenruhát szállító kereskedő, Hercz Samu úr (Hercz-Hámos-féle versenydíj czime alatt), a legjobb ugrónak felajánlott 6 koronával, Verő J. és társa könyvkereskedő úr a jutalomkönyvek vételárának 10⁹/₁₀-os (2 korona 56 fillér) elengedésével. Pick Jakab bútorkereskedő úr szives volt a versenytéren szükséges tornaszereket ingyen ki- és beszállíttatni; Gebauer Kálmán úr, a „Kegyelet“ tulajdonosa, szives volt ingyen a versenytéren 15 drb lóczát a közönség rendelkezésére bocsátani, nsgos Görgey László üzletvezető úr volt szives megengedni, hogy a versenyter körülkerítéséhez a gömőri pályaudvaron levő anyag használtassék és Znasál Károly m. á. v. pályafelügyelő úr volt szives a pályát körülkeríttetni és a felügyeletet a munkásoknál gyakorolni.

Mivel az adományozott összegekből csak a Hercz-Hámos-féle díj volt feltételhez kötve, a versenybírószág a győzteseket — mint a fentiekből kitűnik — részint arany, részint ezüst pénznemekkel, a több versenyben kitüntetettek pedig elismerő oklevél- vagy jutalomkönyvvel tüntette ki. A rendelkezésére állott összegből 27 korona 90 fillért visszatartott, hogy jövőre a tetemesebb kiadást igénylő arany-, ezüst- és bronzérmeket megrendelhesse.

Mindazoknak, kik intézeti versenyünkhöz bármily módon járultak, hálás köszönetet mondunk.

A temesvári középiskolák torna-versenye.

Együtt látni Temesvár serdülő ifjuságát, annak zömét és válogatottjait, s mint hajdan a világhódító görög nemzet példájára összemérni az erőt és testi ügyességet, s abból képet alkotni a jövő honvédeiről, nem utolsó gondolat.

*) Az iskolai értesítő tudósítása.

Eme, a hajdani Olympiadokra emlékeztető nagyjelentőségű ünnepély tervét valósították meg a helybeli középiskolák igazgatóságai, egyetértőleg a polgári iskola igazgatóságával.

A torna sokáig volt „mostoha gyermek” a műveltség tényezői között. Nem tudhatni miért, miért nem, sok volt az ellensége s sok időnek kelle eltelnie, hogy valahára a testgyakorlat is elfoglalja azt a helyet, mely méltán megilleti; míg belátták a mondás igazságát, hogy csak ép testben lakozhatik ép lélek, s minden demosthenesi szónoklatnál többet ér a tett.

A lélek valódi hivatását csak úgy töltheti be igazán, ha elválhatlan társa, a test, kellően ki van fejlesztve. A szellemi élet rugékonyságának, a kedély frisségének s a vidám életnézetnek a forrása a test harmonikus fejlesztéséből fakad. A torna, miként a költészet, a szép örök ideálját szolgálja, mert a legszebb alkotás harmoniáját, az emberi test formáinak tökéletességét idézi elő, a nagy tömegben végzett gyakorlatok a szép mozdulatok látványosságát tárják szemünk elé; s a jó eszméjét szolgálja s a hasznosság elvét követi, midőn az előidézett élettani folyamat a friss kedélyhangulatot s ez által az élet- és munkakedvét ébreszti s oly hathatósan táplálja.

A szép, jó és hasznos eme hármasság eszméjének kultiválása, magyar nemzetünkre nézve létkérdés. Nincs testvérünk, nincs igaz barátunk, kire támaszkodhatnánk s a nemzet maga erejére támaszkodva szerzi meg tekintélyét s bizonyítja be életképességét.

A temesvári középiskolák ifjúságának lefolyt első tornaversenye a tornának diadal-ünnepé volt. A büszke és egészséges önérték csak amugy duzzadozott ifjainkban, midőn a nagyközönség szívéhez férkőztek és annak lüktető erejét érezték. Oly benyomásokat nyert ifjúságunk, mely örökre felejthetetlen lesz ártatlan és fogékony kedélyvilágában.

A közönség elragadtatással szemlélte a másfél ezer főre menő diszes tornászereget, s nagy kitüntetéssel és lelkesedéssel fogadta az új erős nemzedéket, a jövő reményeit, nemzeti hadseregünk faiskoláját, a jövő nagyság oszlopait. A szingazdag kép elragadó látványt nyújtott a felvonulás alkalmával és a hosszú menetet képező négyes soru csapatok tömege impozáns volt.

A mi pedig künn a versenyterén, a „Velocitas” versenypályáján lefolyt, az felejthetetlen lesz a tengernyi közönség előtt, mely a versenyter körül felállított nézőhely minden zugát betöltötte.

A versenyek lefolyásáról következőket jelenthetjük:

A temesvári középiskolai tanulók tornaversenye végig kitartó pompás idő mellett igen érdekesen folyt le. Mintegy 1200 tanuló gyűlt egybe már délután 1/2 órakor a Losonczy-téren torna-öltözékben a négy középiskola tanárainak felügyelete alatt.

Mozgalmas képet nyújtott a felvonulás elrendezése és maga a kivonulás a versenyterre kedves látványosság számba ment. A német-szentmihályi gyermekzenekar nyitotta meg az impozáns menetet. Utána jöttek hosszú színes fonalként a tornász-ifjak négyesével az illető tanintézetet megjelölő táblát és az iskola zászlóját magasra emelve. Az állami főgimnázium tanulói fehér, a városi polgári iskola tanulói kék, az állami főreáliskola kék és fehér csikos és a róm. kath. főgimnázium tanulói piros és fehér csikos bluzokban sorrendben vonultak fel a trombiták harsogása és a dobok pergése mellett a „Velocitas” versenypályájára, a melynek tribünjeit ezerekre menő intelligens közönség töltötte meg. A korláton belül állottak a versenybírók tagjai, élükön dr. Molnár Viktor főispánnal, a ki a verseny elnöki tisztét készség-

gel fogadta el. A jury tagjai voltak: br. Ambrózy Gyula, Amon Endre, Babusnik Emil, Bandl Rezső, dr. Bán Aladár, Barát Ármin, Beé Ferencz, Cseh Lajos, Cseresnyés Jenő, Cordier Xaver lovag, Dévay Ferencz, Farkas János, Gerdánovits Sándor, Haász József, Hilt Lajos, Joanovich Sándor, dr. Junkert Mátyás, Kabdebo Gergely, Kisfaludy Zsigmond, ifj. Králik László, dr. Laky Mátyás, dr. Laszy József, dr. Láng István, Lendvai Miklós, Loser Henrik, Mayer Károly, dr. Manaszy György, Menczer Rezső, dr. Meskó Béla, Nagy Gyula, Nátafalussy Kornél, Nemes József, dr. Nyikora Kornél, Paulay Gyula, Pálffy Tihamér, Prepeliczay Ödön, Pöck Géza, Pfeiffer János, dr. Róna Ignác, Sebesztha Károly, Szandház Ferencz, Steiner Ferencz, dr. Schönvitzky Bertalan, Vasváry Antal, Vest Ede lovag, Véber Antal. A versenyorvosok: dr. Lichtscheindl Géza, dr. Tauffer Jenő.

Miután a tornászok a pályát kétszer körüljárták, négyesével oszlopokban sorakoztak és egyszólamban a zene kísérete mellett elénekelték a Hymnust *Schima* János kegyesrendi tanár vezetésével. Az egész közönség felállott, a férfiak levették kalapjukat. Valóban lélekemelő volt, a midőn Isten szabad ege alatt fedetlen fővel ezer meg ezer ajakról szállt fel az Egek Urához a buzgó fohász: „Isten áldd meg a magyart!”

Ezután Müller Károly tornatanár vezénylete alatt szabadgyakorlatot tartottak meglepő szabatossággal és katonai egyöntetűséggel. A tribünök közönsége élénk derűtléssel kísérte különösen azt a jelenetet, a mikor 1200 pár meztelen kar és kéz emelkedett fel és hullott le ismét ütemre. Változatos és érdekes látványt nyújtottak az ezt követő versenyek. Az ifjak a versenyek alatt a tér gyepén félkörben foglaltak helyet. A mikor aztán a győztesek közéjük értek vissza, diadalmammal fogadták, vállukra emelve hurcztolták körül és sapkáikat ujongva dobálták a levegőbe, persze mindig csak az illető iskolatársak. Egyébiránt mind a négy iskolából kerültek ki győztesek, a jó hangulat tehát általános volt.

A versenyek végeztével a róm. kath. főgimnázium VII. és VIII. osztálya a közönség nagy mulattatására a footballt mutatta be, majd pedig a kath. főgimn. és az állami főreáliskola V. osztályai a fúleslabda-játékot. Hat óra is elmúlt már, a mikor a versenynek vége lett és a derék fiúk oszlopokba állva elénekelték a Szózatot, a mivel a szép és minden tekintetben sikerült torna-ünnepélyt befejezték. A mily sorrendben felvonultak, úgy tértek vissza az ifjak, kiki büszkén éljenezve és vállukra emelve a maga iskolának győzteseit.

Az egyes versenyekben a következők lettek a győztesek, azonban dicséret illeti meg valamennyi versenyzőt, mert mindnyájan erőt, edzettséget és ügyességet, valamint nagy szorgalomra valló gyakorlottságot mutattak:

Versenyszűlés.

Osztály	Dij	
I.	1.	Mircsoff áll. gimn.
	2.	Djukits reál.
	1.	Mondanjol áll. gimn.
	2.	Vargha kath. gimn.
	1.	Ardielan áll. gimn.
	2.	Schmidt kath. gimn.
	1.	Valerian kath. gimn.
	2.	Mayer kath. gimn.
	1.	Nicsin reál.
	2.	Orich reál.
II.	1.	Rendek kath. gimn.
	2.	Zerinner áll. gimn.
	1.	Bauer reál.
	2.	Gurán kath. gimn.

Osztály	Díj	Név	Intézmény
II.	1.	Jonesku	áll. gimn.
	2.	Lutyé	kath. gimn.
	1.	Zimmermann	kath. gimn.
	2.	Stoján	áll. gimn.
	1.	Trucz	áll. gimn.
III.	2.	Tóth-Kovács	reál.
	1.	Láng Lehel	reál.
	2.	Morgenstern	reál.
	1.	Németh Jenő	polg. isk.
	2.	Kleits	kath. gimn.
IV.	1.	Neumann Béla	polg. isk.
	2.	Krizsmár	áll. gimn.
	1.	Vojka	reál.
	2.	Mócz	áll. gimn.
	1.	Czippel	áll. gimn.
V.	2.	Retscher	kath. gimn.
	1.	Gröfner	kath. gimn.
	2.	Kmetti	kath. gimn.
	1.	Zerinner	kath. gimn.
	2.	Rottmann	reál.
VI.	1.	Schaffer	reál.
	2.	Roth	kath. gimn.
	1.	Szilberreis	kath. gimn.
	2.	Neubauer	reál.
	1.	Sztura	kath. gimn.
VII.	2.	Storbek	kath. gimn.
	1.	Sebesztha	reál.
	2.	Omazta	kath. gimn.
	1.	Kubitska	kath. gimn.
	2.	Löwy	kath. gimn.

Rúdmászás.

I.	1.	Bellu	áll. gimn.
	2.	Gécza	áll. gimn.
	1.	Weisz Pál	áll. gimn.
	2.	Sattler	kath. gimn.
	1.	Javicza	áll. gimn.
II.	2.	Vizy	áll. gimn.
	1.	Rátyus	polg. isk.
	2.	Genk	reál.
	1.	Domászky	kath. gimn.
	2.	Wiener	áll. gimn.
III.	1.	Uitz	kath. gimn.
	2.	Birnatek	áll. gimn.
	1.	Szauer	kath. gimn.
	2.	Bata	kath. gimn.
	1.	Hein	áll. gimn.
IV.	2.	Sisak	kath. gimn.
	1.	Morán	kath. gimn.
	2.	Kalinovits	kath. gimn.
	1.	Mixich	kath. gimn.
	2.	Szeiner	reál.
V.	1.	Ribáriu	reál.
	2.	Kossák	kath. gimn.
	1.	Baumann	reál.
	2.	Schmidt	áll. gimn.
	1.	Pépa	kath. gimn.
VI.	2.	Török	reál.
	1.	Bürger	reál.
	2.	Fehér	kath. gimn.
	1.	Sava	kath. gimn.
	2.	Gyulvezán	kath. gimn.
VII.	1.	Gligorovits	kath. gimn.
	2.	Schira	kath. gimn.

Függeszkedés.

V.	1.	Sztura	kath. gimn.
	2.	Uitz	kath. gimn.
"	1.	Szávits	kath. gimn.
	2.	Glasz	kath. gimn.
"	1.	Keresy	kath. gimn.
	2.	Dávid	reál.

Rudugrás.

Reáliskola:

1.	Granatier János	2.90 m.
2.	Novobatzky Károly	2.90 m.

Kath. gimnázium:

1.	Jencsi Mózes (7. oszt.)	3 m.
2.	Griffel Lajos (8. oszt.)	2.95 m.
3.	Sztura Kálmán (6. o.)	2.90 m.

Magasugrás.

IV.	1.	Hank Ernő	reál.
	2.	Gligorovits Iván	kath. gimn.
	3.	Wegel	polg. isk.
VI.	1.	Jasper Jakab	kath. gimn.
	2.	Novobatzky Károly	reál.
"	1.	Griffel Lajos (8. oszt.)	kath. gimn.
	2.	Jencsu Mózes (7. o.)	kath. gimn.

Távugrás.

1.	Mixich Péter	5.25 m.	kath. gimn.
2.	Fleiszig Traján	5.10 m.	reál.
3.	Schira András	5.04 m.	kath. gimn.
4.	Treffert Lajos	5.2 m.	kath. gimn.
5.	Montia Ágost	5.1 m.	kath. gimn.
6.	Pépa	4.9 m.	kath. gimn.

Súlydobás.

1.	Kriváchy A.	16.20 m.	reálisk.
2.	Török János	16.13 m.	kath. gimn.
3.	Vinko István	15.60 m.	kath. gimn.

Nyujtón.

A két első díjat nyerte Veteranyi Győző és Kornis Géza.

A két második díjat Horvát László és Szávits Sándor. A harmadik díjat Illin Dezső a róm. kath. fő-gimnáziumból.

A két első díjat a VI. és VII.-ből Kubitska István és Kriváchy Andor. A második díjat Szűsz Oszkár.

Korlátón.

A két első díjat Kornis Géza és Horváth László, a második díjat Veterányi Győző.

A VII. és VIII. osztályból a két első díjat Kubitska István és Kriváchy Andor, a második díjat Szenes Oszkár, a harmadikat Traján Géza.

A verseny fényes sikereért első sorban Müller Károly tornatanárt illeti meg a teljes elismerés, ki fáradhatlan buzgalommal töltötte be főrendezői tisztségét. Elismerés illeti még a tanári kart is a rend példás fenntartásáért.

A testi nevelés állapota

a jászóvári prémontrei kanonokrend nagyváradi fő-gymnasiumában az 1899—1900. iskolai évben.

A *Kolunovics Sándor* igazgató által szerkesztett gazdag tartalmu iskolai értesítő világos képet nyújt arról a gondról, melyet ez intézet a testi nevelésre fordít. Először itt találunk egy valóságos *tornatermet* és egy

valóságos udvart, hol lehet beszélni a tornázás hasznáról. Örvendetes dolog, hogy a tanulók a rendszeres tornázás mellett korcsolyáznak, eveznek, úsznak, versenyszerűleg játszanak, kerékpároznak. Büszkesége lehet a mi kis lapunknak, hogy ez intézetnek 23 éve tornatanára *Rátkay József* is ott volt a kevesek közt 17 éve, mikor az általa már megvalósított testgyakorlati reform zászlóját kibontottuk. Itt közöljük az értesítő pontos és kimerítő tudósítását az intézeti tornaversenyről és a tanítás eredményéről.

Testi nevelés. Tornaverseny.

A középiskolának az elméleti oktatáson kívül egyik fontos és mulaszthatatlan feladatát képezi a tanuló ifjúság testi nevelése is; ezért intézetünk ez irányban is megtett minden lehető, mert a testi nevelés eszközei, a mennyiben a középiskolák munkaköréhez tartoznak, fel voltak használva. A tornaórák legnagyobb része a 25 m. hosszú, 15 m. széles és 6 m. magas tornateremben folytak le, míg a szabad-gyakorlatokra intézetünk tágas, befásított udvarát használtuk fel, ha az időjárás kedvező volta ezt megengedte. Az intézeti ifjúság a téli hónapokban az igazgatótól kitűzött napokon *Rátkay József* torna-művezető felügyelete alatt a városligeti tavon *korcsolyázott*, s ugyanitt gyakorolta magát az őszi és tavaszi hónapokban az *evezésben*. A testi egészségre olyannyira szükséges fürdésre is bő alkalom nyílt, mert a tanulók *Rimanóczy Kálmán* diszes fürdőjét látogathatták, melynek tulajdonosa leszállított áru, kedvezményes jegyeket engedélyezett intézetünk tanulóinak számára, míg a nyári hónapokban a városunkon keresztül folyó *Körös* vize kínálkozott a testet edző, üdítő fürdésre. A játékokat az ifjak a főgymnasium nagy udvarán és a városligetben gyakorolták.

Intézetünk a testi nevelésre fordított gondjának mintegy nyilvános tanujelét adta, mikor a nm. vallás- és közokt. ügyi m. miniszterium rendeletének hódolva, t. évi június hó 7-én a helybeli állami főreáliskolával együttesen tornaversenyt rendezett abból a célból, hogy az ifjak megmutassák a tornázásban és játékokban való készségüket és ügyességüket, amely két tényező első-rangu szerepét játszik a testi erő kifejlesztésében és meg-edzésében. A torsaverseny alkalmából *Takács Menyhért* dr. a jászóvári premontrei kanonokok rendjének koadjutora száz koronát bocsájtott az intézeti igazgató rendelkezésére, ki ez összegben praktikus és diszes tárgyakat vásárolt a kiválóbb tornászok megjutalmazására. A helybeli Sport-Egyesület elnöksége érdeklődését nem csupán azzal bizonyította be, hogy az egyetlen pompás Sport-terét átengedte az ifjúság versenyére, hanem még két ezüst érmet is bocsájtott az igazgatóság rendelkezésére, hogy velük a tornázásban leginkább kitűnt két ifjút megjutalmazhassa. Midőn ezt itt felemlítjük, kedves kötelességünknek tartjuk, hogy a nevezett elnökségnek intézetünk nevében hálás köszönetet mondjunk.

Az ifjúság a mondott napon délután négy óraker indult meg katonai rendben a versenytérre, melynek tribünjeit már ekkorra teljesen megtöltötte a nagy közönség, mely nem tudott eléggé gyönyörködni az ifjak pompás magatartásán és szépen sikerült mutatóványain.

A verseny lefolyása a következő volt:

1. Felvonulás. 2. A Hymnus elnéklése. 3. Szabad-gyakorlatok. 4. Versenyfutás. 5. Gyakorlat a nyújtón és korláton. 6. Távol- és magasugrás. 7. Játékok. 8. A Szózat elnéklése. 9. Elvonulás.

A közönség élénk érdeklődéssel és kitartó figyelemmel kísérte a csaknem három óráig tartó versenynek

minden egyes pontját, melyek közül a korláton és nyújtón végzett gyakorlatok adtak leginkább okot a zajos tetszésnyilatkozatokra. A bíráló-bizottság *Kertész Miksa*, *Novotny S. Alfonz*, *Pácz Sándor*, dr. *Grexa Loránd*, *Kiss Kolos*, *Kende János* és *Lakner Gáspár* tanárokból állott a főgymnasium részéről.

Intézetünk tanulóinak közül a versenydíjak nyertesei a következők voltak.

A versenyfutásban az I. B) osztályból *Békési Leo* a második díjat, a II. B) osztályból *Szabó József* a második díjat, az V. osztályból *Strébely Gyula* az első díjat, *Pallay Endre* a második díjat, a VI. osztályból *Bencsik István* az első díjat, a VIII. osztályból *Voszka István* a második díjat nyerte el. Távolugrásért a III. A) osztályból *Szählender Jenő* második díjat, a IV. osztályból *Fluck Dezső* első díjat nyert. A magasugrásban *Medvigy Ferencz V. o. t.* a második díjat, *Mercsa Viktor VIII. o. t.* az első díjat, *Voszka István VIII. o. t.* pedig a második díjat érdemelte ki. A szertornázásban való jártasságért az V. osztályos *Medvigy Ferenczet* második díjjal, a VIII. osztályos *Mercsa Viktort* és a VI. osztályos *Bánk Györgyöt* egyenként első jutalommal, s a Sport-Egyesület ezüst-érmével jutalmazta meg a bíráló-bizottság. A díjakat *Kotunovics Sándor* igazgató a nyerteseknek beszéd kíséretében adta át, melyben kitartó munkára, testi erejük és ügyességük további fejlesztésére buzdította az ifjakat.

Ennek végeztével a versenyző ifjúság, a közönség éljenze között, visszatért intézetünkbe.

Az iskolai év folyamán a szertornázást, a szabad és rendgyakorlatokat, katonai mozdulatokat, meneteléseket, a kiváló örömet nyújtó játékokat többnyire a 260 m² területű s 1560 m³ ürtartalmu tornateremben tartottuk. Minden osztály heti két órai tornázásban részesült. Ugy a szabad-, mint a katonai gyakorlatokban részt vett az összes ifjúság. Szabadgyakorlatok: soronyítás előre, oldalt; a törzs és végtagok egyoldalú, ellentétes, összetett gyakorlatai részint számlálással, részint előre jelzett ütemmel, minden osztálynál egyenlő mozdulattal. A rendgyakorlatból begyakoroltuk az ellenvonulást szabad kézzel és vasbottal, a katonai gyakorlatok közül pedig a rendek, s kettős rendek alakítását fordulással és fejlődéssel, helyben és menetközben, az oszlopképzést arcvonalból, kettős rendekből, bármily irányban, helyből és menetközben. Századmozdulatokat végzett a 3—8. osztályoknak 120 kiválasztott növendéke, hat szakaszvezetővel, kik a vezénylés elsajátítása céljából óránként váltakoztak. Az összes ifjúság kivonulása, tekintet nélkül az osztályra, nagyság szerinti sorakozással történik, az év folyamán kétszer eszközölt mérés alapján. Századvezetők voltak *Fehér Adolf* és *Mercsa Viktor* 8. o. tanulók. Hetven szám alatt részesült egyéni minősítésben az összes ifjúság. Az egy tanulóra eső átlagos eredmény kimutatható számadata külön táblázatban van feltüntetve. Távolugrás helyből: *Mercsa Viktor* 8. o. t. 260 m, szaladással: *Mercsa Viktor* 8. o. t. 510 m., távol rudugrás: ugyanő 750 m. Magasugrás helyből: *Mercsa Viktor* 8. o. t. 120 m., szaladással *Mercsa V. 8. o. t.* 150 m. Magas rudugrással ugyanő 3 m. Minden ugrás homoktalajon szaladással történik. Súlydobás 75 ko. vasgolyóval, *Mercsa Viktor* 8. o. tanuló jobb és balkéz dobása 18 méter. Nyújtón felhuzódás: *Bánk György* 6. o. t. 18-szor. Kiválóbb tornász az erőhöz mért gyakorlatokkal minden osztályból 10, összesen 110 ifju, s ezek között *Mercsa V. 8. o. t.* Korláton támaszkodás: *Bánk György* 6. o. t. 35-ször. Kiválóbbak a 110 ifju között *Fehér Adolf*, *Medvigy Mihály* 8, *Bánk. Szeles*, *Csörtin* 6, *Pap János*, *Pelle*,

Köváry 5.; Pap Gergely, Gózsa, Szeverényi, Zimányi 4., Kirvay, Marozsán, Fekete 3. és Pap Adorján 2. o. tanulók. A kötélugrás tíz gyakorlatát biztosan végzi 70 tanuló, s közülök is kiváló Medvigy Ferencz 5. o. t. A vasbot tíz gyakorlatát biztosan végzi 30 ifju, közöttük kiváló Pecsényánszky 5. o. t. A bakugrás tíz gyakorlatát végzi 44 ifju, kiválóan (három m. ugrással) Medvigy Mihály 8. o. t. A lóugrás gyakorlatainál Mercsa V., Medvigy M., 8., Róth és Bodó 7. o. t. 190 m. magas lóra ugrottak könnyedén. A kötélmászás három alsó osztálynál kézzel-lábbal fogva, az öt felső osztálynál mint függeszkeedés, csak karerővel végezve, 550 m. magasságra jutott Waldmann Dezső 5. o. t. 5 másodperc alatt. A póznamászás legjobbjai idő ellen is küzdve Mercsa Viktor 8. és Waldmann Dezső 5. o. tanulók, kik 5:50 m. magasságra kar- és láberővel 3 másodperc alatt érték fel. Buzogány-gyakorlatokhoz 50 ifju nyert beosztást. Két buzogánnyal, biztos szép mozdulattal, Pap János, Medvigy Ferencz, Paskucz Silvius, Anderkó György, Hetkó György 5. o. tanulók váltak ki. A kéz ügyesség gyakorlataiban 20 ifju működött sikeresen, Liszka Kálmán 5. o. t. kitűnően. A kárpás támfá és ló csapatgyakorlatánál a két első és két második osztály 40 növendéke, az egyéni gyakorlatnál Bánk György 6. o. tanuló tűnt ki. A vízszintes deszka tíz gyakorlatát végezte 50 ifju, Bánk Gy. 6., Pap J., Pelle Gy. 5., Bodó, Zimányi, Szeverényi, 4., Középešsy, Fekete, Kirvay 3., Pap, Vörös 2. o. tanulók kitűnően. Nagy labda. A két darab 5 kilós, két drb 3 kilós, 1 drb 2 kilós labda öt játéknál a legtöbbet ütő, s legkevesebbet kapó tíz ifju lett kiválasztva osztályonként; 110 közül is kiváló Fluck Ferencz 4. o. tanuló. A kifutót feltűnő jókedvvel és sikerrel végezték a tornateremben. Az osztályok hat tagból álló csapatokra voltak beosztva, s minden osztálynak volt egy mintacsapata. Ezek közül egyénileg kivált a Mercsa Viktor 8. o. t. és Liszka Kálmán 5. o. t. csapata. A korcsolyázást az intézet művezetője által készített tavon részben ingyen, részben 2 frt díj mellett 151 ifju gyakorolta. Legszebben korcsolyázott Fekete Ferencz 4. o. tanuló. A nyújtó távolugrásban az összes ifjuság mérés alá jött; Mercsa V. 8. o. t. 230 m. ugrott. Nyújtó magasugrásban ugyancsak ő 2:20 m. A kötélhuzásból ovár-mérleg segítségével minden ifju mérés alá jött; Venczel Dezső 7. Szunyogh István

8. o. tanulók huztak 120 kilót. A kötélhuzás tíz legjobb tagjának eredménye (az intézet mérlege szerint) 1066 kiló. Távolrudugrás helyből; az egyes osztályok tíz legjobb növendéke közül a 8. osztályra esik átlag 3:70 m. s ebből Mercsa Viktorra 4:40 m. Polgárháboru kis labdával nemcsak mint játék, *de mint verseny is volt osztályonként számítva*. Legbiztosabb ütéseivel kivált Pallay Endre 5. o. t. A kör-korbács is az egyéni képesség és gyorsaság mérésére szolgált. 22 ütést adott Medvigy Ferencz 5. o. t. A kis és nagy mellbőség mérésénél Szunyogh Gábor 4. o. t. 18, Szeles János 6. o. t. 17 centiméter eredményt mutatott. A hajlitott és feszített karizom különbsége Bodó László 7. o. tanulóknál 6 cméter. Magasságmérésnél a 8. osztályra jut egyenként 178 méter. Az évi növekedés a negyedik osztálynál mutat 059 métert; Köza József 4. Molnár Károly 3. o. tanulóknál 8 centimétert. A rudtasztás eredménye ovál-mérlegen, egyének szerint nyert bejegyzést. Mercsa Viktor 8. Venczel Dezső 7. o. tanulók 120—120 kilogrammot értek el; a tíz legjobb tornász eredménye 1051 kiló. Gyalogverseny egy perczig tartó időre, a tornateremben végeztetett, az ifjuságtól ellenőrizve Strébely Gyula 5. o. tanuló 250 méter eredményt ért el. Futás 0 alaku 50 méteres homokos talajon, a tornateremben körülfutottak Baly László és Voszka István 8. o. tanulók 6 mp. alatt. 100 méteres egyenes pályát kemény talajon Strébely Gyula 5. o. tanuló 9 mp. alatt. *A játékokat az elmúlt iskolai évben kiváló számmal gyakorolta az ifjuság. Ezek egy részét a művezető maga szerelte, más részét az ifjuság ajánlotta, s az ajánlott játékokat maga az intézet művezetője fordította át úgy, hogy mind-egyikük bizonyos fokú versenyhez kötve, minél több tanulót mozgasson kevés idő alatt kis területen.* A játékokban kitűntek: Bognár Ferencz 4, Strébely Gyula 5, Leipnik Gyula 4, Reszkopf Béla 5, Kovács Zsigmond, Steiner Edgár 3, Szeles János 6, Obergeszell Imre 2 ik oszt. tanulók.

Az uszás legjobb eredményét június hó 10-ig, a Körös nem alkalmas állása miatt, idő és távolság szerint megállapítani nem lehetett. A kerékpározásban a legszebb műgyakorlatokat Fekete Béla 4. o. tan. mutatta. Az evezésben Voszka István szandolinoz 600 métert 280 másodperc alatt. A vívásban magánuton gyakorolta magát az ifjuság.

Az erőmérés adatai osztályok szerint az 1899—900. iskolai évben.

Esik átlag egy tanulóra osztályonként.	Távolugrás helyb.		Távolugrás szalad.	Távol rúdugrás	Magasugrás helyből	Magasugrás szalad.	Nyújtó-huzódás	Korlát ; támaszkodva	Kötélhuzás		Rudtasztás	Súlydobás	Nyújtó magasugrás	Nyújtó távolugrás	Ló ; magasugrás	Magasság	Mellbőség	Növekedés	Gyalogverseny 1 perczig	Futás 100 méterre
	Távolugrás helyb.	Távolugrás szalad.							kiló	kiló										
VIII. osztály	1:20	2:60	5:30	0:81	1:02	6:07	6:17	85	102	10:31	1:90	1:82	1:80	1:79	0:09	0:025	201	16:0		
VII. " "	1:92	3:14	4:10	0:92	1:10	4:23	7:69	76	93	10:30	1:80	1:60	1:60	1:78	0:09	0:035	201	16:9		
VI. " "	1:94	3:10	4:80	0:97	1:11	5:06	7:58	93	98	11:62	1:79	1:69	1:58	1:73	0:11	0:038	203	16:7		
V. " "	1:82	3:07	4:30	0:83	0:94	4:28	4:61	92	97	11:23	1:78	1:85	1:70	1:58	0:12	0:052	203	16:1		
IV. " "	1:37	2:60	3:40	0:69	0:86	2:00	2:80	78	81	8:40	1:60	1:67	1:60	1:37	0:12	0:057	194	16:6		
III. A) " "	1:29	2:87	2:80	0:70	0:95	2:90	2:82	71	80	7:80	1:44	1:39	1:40	1:46	0:10	0:049	186	16:0		
III. B) " "	1:50	2:06	2:40	0:74	0:80	2:58	2:64	69	78	7:60	1:46	1:48	1:30	1:17	0:10	0:041	175	18:0		
II. A) " "	1:47	2:52	2:60	0:66	0:87	2:20	1:64	58	67	—	1:33	1:23	1:46	1:18	0:08	0:043	176	18:9		
II. B) " "	1:46	2:29	2:30	0:61	0:70	2:09	2:—	66	70	—	1:30	1:23	1:38	1:42	0:09	0:034	178	18:2		
I. A) " "	1:23	1:28	—	0:59	0:76	—	—	60	65	—	1:26	1:—	1:40	1:32	0:08	0:028	142	99:3		
I. B) " "	1:47	1:27	—	0:60	0:75	—	—	63	69	—	1:24	1:25	1:42	1:35	0:08	0:029	148	18:7		

Å torna-ügy a szatmári k. k. gymnasiumban.*

Az intézeti tornaverseny, a mely egyúttal a tanulók tornavizsgálata is volt, a nagym. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1892. évi május 31-én 1193. sz. a. kiadott rendelete értelmében június hó 17-én, vasárnap délután tartatott meg a gymnasium udvarán. A hírlapok és külön meghívók útján értesített közönség eddig még soha nem tapasztalt érdeklődést tanusított, s a tágas udvar nem volt képes befogadni az ezeret meghaladó — a tornaügy iránt melegen érdeklődő — uri és iparos közönséget.

Képviselve voltak: a papság, a katonaság, az állami és városi hivatalok, szóval a társadalom minden rétege.

A 12 pontból álló műsor igen változatos volt s előadása 5 órától 7 óráig tartott. A versenybírótság állott: Lehoczky József, Orosz Alajos és dr. Kurtz Sándor tanárokból és Erdélyi Imre tornatanítóból. A versenybírótság ítélete alapján, mint győztesek „elismerő okiratot“ a következő 70 tanuló nyert: Az I-ső A osztályból, a *kötélmászásban*: Papp Aladár, Gyene Zsigmond, Czukor Sándor, Heinrich Viktor, Lauricz Géza, Daróczy Pál, Majláth Béla. Az I. B osztályból: Lefkovics József, Schrott Béla, Farkas Jenő, Onucz Pál, Piszl Mátyás, Vilhelm István, Schweigler János. A II. A osztályból: Czapáry Endre, Boros Zoltán, Nonn János, Prohászka Lajos, Szlanyina Béla. A II. B osztályból: Pék László, Ujlaki János, Halász Lajos, Benyóvszky János, Krudy János, Galló Lajos. A III. osztályból: Déry Károly, Iváskó Mihály, Nagy Márton, Melega Miklós, Szerdahelyi László, Lóvi Sámuel. A IV. osztályból: Zombory László, Papolczy Loránt, Molnár Sándor, Komka László, Illiczky István, Szálka Valér. A VI. osztályból a *bakugrásban* kitűntek: Gyene István, Szegedy Gábor, Erdélyi Géza és gróf Teleki József. A VII osztályban: Gerinczy Pál, Hauschka Róbert és Pojlák János. A III. osztályból: a *fabottal véghez vitt szabadgyakorlatoknál*, könnyed testtartás és szabados mozdulatokért: Majláth Ferencz, Galba Vincze, Augusztiny Ákos és Márkus Lajos. Az *ugrószámoly* gyakorlatoknál: Hampel Frigyes, Lyahovics Sándor, Beer Lajos és Hager János. *Magasugrásnál* az V. osztályból, 10 cmtr magas deszkával: Tombory Ernő 160 és Faulvetter Ignác 160 cmtr. A VI. osztályból: Gyene István 170, Kürthy Endre 165 és Bacsinszky István 160 cmtr. A VIII. osztályban: Merker Márton 150 cmtr. *Távolugrásnál* az V. osztályból: Tombory Ernő 5 méter és 30 cmtr., Faulvetter Ignác 5 méter és 20 cmtr. A VI. osztályból: Bacsinszky István 5 méter és 45 cmtr., Szegedy Gábor 5 mtr. és 45 cmtr. A *rúdugrásban* kitűntek az V. osztályból: Tombory Ernő, Faulvetter Ignác, Böhm István és Volenszky Jenő. A VI. osztályból: Kürthy Endre, Pável Ferencz, Fögel Sándor és Rónai János. A VII. osztályból: Gerinczy Pál. A VIII. osztályból: Vörös János. *Súlydobásban* 7 kilós vasgolyóval, a VI. osztályból: Pável Ferencz (jobb kézzel 9, bal kézzel 7 mtr, 25 cmtr. = 16 mtr. 25 cmtr.) Bacsinszky István. A VII. osztályból: Gerinczy Pál. A VIII. osztályból: Vörös János. A *játekknál* kitűntek: Kincsesi Antal, Kincsesy Bertalan, Moys Mihály, Heidenhoffer Pál, Klein Salamon, Báron József, Csonka János és Reiz Rezső.

A legügyesebb tornászok jutalmazására adományoztak: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 180 koronát, Meszlényi Gyula megyés püspök 20 koronát, a helybeli torna- és vívó egyesület 1 drb tiz koronás aranyat.

Nagyban emelte a tornavizsgálat ünnepélyességét a

* Az iskolai értesítő tudósítása.

m. kir. honvéd állomás parancsnokságnak azon kiváló előzőkenysége, hogy a kir. kath. főgymnasium igazgatóságának felkérésére a honvédszenekart a vizsgálat idejére kirendelte. A főgymn. igazgatósága ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a tapasztalt szives figyelemért.

Az intézet torna- és játék eszközeinek értéke, beszerzési árban: 3126 koronát képvisel. Elmondhatjuk, hogy a szatmári kir. kath. főgymn. tornaterme, egyike a vidék jól felszerelt intézeteinek.

A tornászás gyakorlása alul egy régebbi miniszteri rendelet értelmében felmentetett a VII. osztályból 11, a VIII. osztályból 8 papnövendék. Ezekon kívül állandó és muló testi bajok miatt főigazgatói és igazgatói felmentést kapott 16 tanuló.

Az alsó osztályokban a tornázás, mint osztálytornázás, a felső osztályokban, mint csapattornázás gyakoroltatott.

Az előtornászok a rendes tornaórákon kívül külön egy órában képeztettek. Még pedig az V. osztályból: Tombory Ernő, Volenszky Jenő, László Mihály, Gömör Vilmos, Faulvetter Ignác. A VI. osztályból: Erdélyi Géza, Fögel József, Gyene István, Pável Ferencz, Szegedy Gábor, Szegedy Pál, Rónay János. A VII. osztályból: Gerinczy Pál. A VIII. osztályból: Bakó Béla, Erdélyi Béla, Merker Márton és Pálffy Jenő.

A tanulók az arra alkalmas időben a fürdést és uszást a Szamos folyón két jól berendezett uszodában mérsékelt díj mellett, kellő felügyelet alatt gyakorolhatták.

A korcsolyázást az elmúlt télen az állandó lanyha idő miatt nem gyakorolhatták az ifjak.

A labdázást s egyéb iskolai játékot a város által játékhelyül átengedett s a gymnasiumhoz alig 10—15 percnyire fekvő zöld pázsiton a katonai gyakorlótéren, az arra alkalmas időben üzték. Ezen gyönyörű, több holdra terjedő játéktérnek a hátránya, hogy egyetlen fa sincs a területén, mely a játzókat a nap heve ellen megvédené, s hogy egy és ugyanazon időben játéktérül és marhalegelőül szolgál.

Szóval, a játéktér szükséges előnyeivel eddig nem bír, s felszerelve nincs.

Felhívás az úszást mívelő hazai egyesületekhez!

A folyó évben a világiállítással kapcsolatosan rendezendő versenyek sorozatában, melyek az 1896-ban Athénben újra feltámasztott olimpiai játékok folytatását képezik, előkelő helyet foglal el az úzás.

Hazai úszósportunknak Athénben elért fényes sikerei kötelességünk ké teszi, hogy ezúttal is méltó képviseltesről gondoskodjunk.

Az országos bizottság az egyes testgyakorlati ágak képviselétére külön szakbizottságokat szervezett, melyek feladata e képviseltesést előkészíteni.

Az úzó szakbizottság tájékoztatja a versenyzőket úgy a párisi versenyek felől, mint pedig a kiküldetés alapjául szolgáló magyar próbaverseny feltételeiről.

Szives figyelmébe ajánljuk a tisztelt egyesületeknek a párisi úzóversenyeket. Az e versenyekre hivatalosan kiküldendő az országos bizottságnak rendelkezésére álló anyagi erő korlátai között anyagi támogatásban is résülnhetnek.

Budapesten, 1900. június havában.

Az „Országos Olimpiai Bizottság nevében:

Dr. Berzeviczy Albert, elnök. Gróf Széchényi Imre, társelnök. Krepelka Béla, titkár.

Felhívás

az uszással foglalkozó hazai sportegyesületekhez!

A folyó évben Párisban, a világkiállítással kapcsolatosan rendezendő uszóversenyekre hívjuk fel a szakegyesületek figyelmét. Csatolva közöljük a párisi versenyek feltételeit. Hazai uszó sportunk a legutóbbi nagy nemzetközi vetélkedésben Athénban tudvalevőleg szép sikerrel szerepelt. Kötelességünkké válik arról gondoskodni, hogy az idej párisi vetélkedésben is méltóan legyünk képviselve.

A kiküldetés alapjául próbaversenyt rendezett az „Országos Olimpiai Bizottság“ és pedig július hó 2-án és 4-én. Előbbi napon 200 m. és 1000 m.-re álló vízben, utóbbin 4000 m.-re (a szabad Dunában).

A hivatalos kiküldetés a próbaverseny eredményétől függ. Az „Országos Olimpiai Bizottság“ az uszó-szakszabizottság javaslata alapján hivatalból beküldi a nevezéseket. Közvetít és láttamoz oly nevezéseket is, melyek nem a próbaversenyek eredményének hivatalos folyamányai, de a melyek alkalmasaknak látszanak arra, hogy nevezőjük a párisi versenyeken megállhassa a helyét.

Az uszó-szakszabizottság alakuló ülése határozatából:

Dr. Gerenday György,
az uszó-szakszabizottság elnöke.

Párisi uszóversenyek.

Sorrend. 1. nap (1900. augusztus 12-én) az Asniéres-i basszinben tartatik meg a 7 következő verseny, melyeknek előfutamai a rendező bizottság által később meghatározandó napon fog megtartatni.

Amateurok. 1. nap. 1000 méteres uszás 2 fordulóval, tetszés szerinti uszás, 5 díj 800 frc. értékben.

2. Gyorsuszás 200 méteren egyenes irányban, 5 díj 500 frc. értékben, szabadon választható uszás-mód.

3. Csapatverseny 200 méteren egyenes irányban, egyletenként 5 úszó, tetszés szerinti uszás, díj 800 frc. értékben.

4. Fejesugrás (plunging) 500 frc. értékű díjjal.

5. Akadály-uszás, 5 díj 500 frc. érték.

6. Hát-uszás 200 méteren, 400 frcos értékű díjazással.

7. Waterpolo a francia uszó szövetség szabályai szerint, 5 díj 1000 frc. értékben.

II. nap (1900. augusztus hó 26-án). A Suresnesi basszinben. Neully-Asniéresig, hossza 5400 méter, tartatik meg 4000 méter uszás, 8 úszó részére, tetszés szerinti uszás, pihenés nélkül, 3 díj 1500 franc értékben.

Ezen verseny előfutamai aug. 23 án délelőtt tartatnak meg.

Általános szabályok. 1. Ezen versenyekben csak amateurok vehetnek részt. Az egyes versenyzők nevezéseit, illetve ilyenmü kijelentését egyletük elnöke bizonyítja.

Egyleten kívül álló úszók amateurségüket illetékes hatóságuk utján bizonyítják.

2. Amateur-uszó az, ki pénzdíjért nem versenyzett, vagy díjazásért versenyen részt nem vett, megnyert díjait, érmeit el nem adta, hivatásos versenyző ellen sohasem uszott, végül nem tanította soha pénzért az uszást, sem pedig valamely uszodában alkalmazva nem volt.

Nevezések. A nevezésnek tartalmaznia kell a versenyző elő- és keresztnevét, lakását és egylete ellenjegyzését, melynek tagja. A nevezésnek minden egyes számra külön kell történnie. Nevezési zárnapp: 30 nappal a verseny előtt. Téték: Minden nevezéshez uszónként és versenyenkint 1 frc. tét melléklendő. A csapatversenyben csapatonként 5 frc. Waterpolóban 10 frc. Az uszók a versenyek alatt a jury rendelkezése alatt állanak, fel-

hívásra nem jelentkező uszó neve töröltetik. Az uszók helye sors utján állapittatik meg. Minden uszó pályája számmal lesz megjelölve. Uszás közben ezen számra köteles tartani. Ezen számnak megfelelőleg számozott sapkát köteles viselni állandóan az uszás alatt. A 4000 méteres versenyben azonban sapka viselése nem kötelező.

Díjak. Az amateurok részére érmek, jelvények, diplomák és tiszteletdíjak adatnak ki.

Az úszóruhának, illetve furdóruhának szabályszerűnek kell lennie (rövid újjal ellátott trico és úszónadrág). Tiltva vannak a világos színű úszóruhák, így teljesen fehér, rózsaszín vagy világoskék. Hiányos furdóöltönyűek a versenyből kizáratnak. Uszás közben énekelni és kiabálni nem szabad.

Pálya. Az úszópályák a pálya két végén a vízben levert két czövek között húzott kötelekkel lesznek megjelölve. Ezen köteleken különböző színű zászlók, kis lámpák és a jól látható pályaszámok lesznek megerősítve.

Azon versenyzők, kik pályájukat be nem tartják, uszás közben pihennek vagy bárminő segílyt vesznek igénybe, disqualifikálatnak. Disqualifikálatás terhe alatt tilos versenyzőknek egymást uszás közben karral érinteni vagy bármikép akadályozni; lábúgás nem ok a disqualifikálásra. Szabad a másik úszót víz alatt megelőzni, azonban az illetőnek joga van ellenfelét, ha az a víz színére egy méternél kevesebb előnnyel ér fel, buktatni. Úszógépek használata tiltva van. Az indulások lebegő startból történnek 6-os csoportokban, kivéve a plungingben, melynél állóhelyből történik az ugrás egyenként a víz közepében elhelyezett állványról. A csapatversenynél az 5 úszó egymás mögé áll; lövésre minden 1-es számú indul, a 2 es és a többi azon egymásutánban, a mint előzője a célhoz érkezik, a végeredmény a beérkezett 5-ik úszó helyezése alapján állapittatik meg.

A uszás kezdete trombitaszóval jeleztetik, melyre a versenyzők a jurynél jelentkeznek, hol az általuk elfoglalandó helyre küldetnek.

A második trombitaszóra minden úszó köteles helyét elfoglalni, végül lövésre indulnak. Hibás indulás esetén trombitajellel visszazóllittatnak. Minden egyes beérkezés revolverlövessel jeleztetik és időmérő által konstátáltatik. A pálya hossza 100 méter, fordulások tetszés szerint jobbra vagy balra történhetnek. A 100 méteres uszásban nincs forduló. A 200 méteresben 1 forduló. Az 1000 méteresben 9 forduló. Úszásmód minden versenyben tetszés szerinti.

Plunging. A fejes ugrás két távolságot jelző táblákkal ellátott kötél közt történik. A víz alatt eltöltött idő méretik. Minden másodperc 1 pontot, minden méter 2 pontot számít.

A francia szabályzatból fordította:

Füesséry Árpád.

Közvéteszi az „Országos Olimpiai Bizottság“.

Gróf Széchényi Imre, **Dr. Bersevicsy Albert,**
társelnök. elnök.

Krepelka Béla
titkár.

Nemzetközi evezős-verseny.

A Magyar Evezős-Egyletek Szövetsége által rendezett evezős-verseny június 24 én, vasárnap, d. u. 5 órakor folyt le a Dunán nagy érdeklődés mellett. Óriási közönség lepte el a partokat, a Margit hidat és a külön e célra bérelt „Gizella“ hajó zsúfolva volt a főváros legelőkelőbb közönségével.

A 9 versenyszámra összesen 9 egyesület nevezett: 4 fővárosi, 2 vidéki és 3 bécsi. Nagy érdeklődés kísérte, különösen a Duna és Nemzeti szereplését, mert mindkettőn elsőrangú angol trainert hozattak, Hardingot és Barryt. A Nemzeti meg is felelt a várakozásoknak, a mennyiben 3 versenyt, köztük a bajnokit, nyert, ellenben a Dunában csalódtunk. A junior-versenyben helyre sem jött, a palánkosban ki sem állt és másodosztályú négyesben csak óriási küzdelem után tudott fél méterrel győzni a M. A. C. csapatja ellen, ezeknek elhibázott taktikája folytán.

A nap legérdekesebb versenye volt a junior-négyes, melyben mind a 6 nevezett csapat indult Favorit a Duna volt, azonban nagy meglepetésre a Normannen bécsi evezős-egyesület győzött a M. A. C. csapatja ellen. A hajón levő közönség azon hitben volt, hogy az athleták győztek és természetesen tomboló lelkesedéssel kísérte a versenyszám végét, csak utólag értesültek az ellenkezőről.

A regatta eredménye általában nagyon örvendetes, mert bizonyítja, hogy a fővárosi evezős-egyesületek közül négyben versenyképes csapatok vannak, melyek a bécsiekkel szemben nemcsak hasonlóaknak, hanem jobbaknak is tekinthetők.

A vasárnapi eredmény nagy pánikot idézett elő a bécsi egyesületekben és rögtön utána lényeges változásokat tettek a csapatok összeállításánál és a csapatok utolsó trainingjüket már az új összeállításban végezték bécsi hírek szerint.

Csak egy versenyben győztek a bécsiek, ezt is inkább a véletlennek köszönhetik, mint képességüknek. A versenyben ugyanis a 4 magyar egyesület és a bécsi Pirat start után egymást akadályozta, Normannen ezalatt szabadon evezve nagy előnyt nyert. A M. A. C. csapata üzőbe vette, de a nagy előnyt nem tudta teljesen behozni és körülbelül $\frac{1}{2}$ méterrel vesztette el a versenyt.

Ebből az alkalomból helyénvalónak tartjuk azon kérdés felvetését, hogy előre legyen meghatározandó a versenyben résztvevő hajók számának maximuma, mert ily módon kikerülhetné az olyan zavaros helyzet, mint az említett versenyénél előfordult. Számos nevezés esetén előversenyeket kell rendezni, hiszen így van ez a világ legklasszikusabb evezős versenyén, a Henley-regattán is, a hol párosával versenyeznek az ellenfelek és selejtezés útján szorul mindinkább össze a verseny mezőnye, míg végre kikerül a győztes. Igaz ugyan, hogy látványosságnak szebb a nagy mezőny küzdelme, viszont azonban a kisebb mezőnyök eredménye sokkal realisabb.

A részletes eredmény a következő:

I. *Állami díj juniorok számára.* (Vándordíj).

1. Normannen Bécs. (Áltman Pál, Rzabek F., Skerlan Ferencz, Kahalek F. Korm. Brauneis F.). Idő 6 p. 6 mp.
2. M. A. C. csónakdája.
3. és 4. a Pirat és Nemzeti holtversenyben.
5. Duna Bp. E. E.

$\frac{1}{2}$ méterrel nagy küzdelem után nyerve. Neptun feladta.

II. *Bajnoki skiff-verseny.*

1. Nemzeti H. E. Szandtner Béla 5 p. 10 mp.
2. M. A. C. csónakdája: Raics Lajos. Neptun Tóth Jenő feladta.

$2\frac{1}{2}$ hosszal tetszés szerint nyerve.

III. *Tiszai regatta szövetség díja.*

1. Maros-Aradi Evezős-Egyesület. (Grob Jenő, Bojos János, Hady Antal, Dániel Péter. Korm. Jegessy Károly). Idő 5 p. 10 mp.

2. Donauhört Bécs.

1 hosszal nyerve.

IV. *Skiff-verseny juniorok részére.*

1. Neptun Bp. E. E. Tóth Jenő 6 p. $2\frac{1}{2}$ mp.
2. Nemzeti H. E. Rákos Rezső.
3. Normannen Bécs, Krammer Rudolf.

2 hosszal nyerve, 10 hosszal harmadik.

V. *Palánkos négyezős verseny.*

1. M. A. C. csónakdája (Kortsák Ferencz, Ábray Zoltán, Lillits Milutin, Schmidt Richárd. Korm. dr. Csopor József) walkoverben. A második nevező, a Duna nem állt ki. A M. A. C. egymásután harmadszor nyeri e versenyt.

VI. *I. oszt. négyezős verseny.*

1. Nemzeti H. E. (Szandtner Gyula, Fleischmann Ottó, Schwicker Richárd, Rumpelles János. Korm. Ráth Béla). Idő 6 p. 9 mp.
2. Donauhört Bécs.

VII. *Kettős párevezős verseny kormányos nélkül.*

1. Nemzeti H. E. (Hajós Ernő, Szandtner Béla) walkoverben.

VIII. *Négyezős verseny kormányossal.*

1. Duna Bp. E. E. (Mocsáry Ottó, Huszár Ernő, Zoltán Ernő, László Mihály. Korm. Keller Béla). Idő 5 p. 53 mp.

2. M. A. C. Csónakdája.

3. Neptun Bp. E. E.

1 méterrel nyerve, 2 hosszal harmadik. Neptun feladta.

IX. *Nyolcvezős verseny kormányossal.*

1. Neptun Bp. E. E. (Záborszky Zoltán, Temple Rezső, Hausner Károly, Gallus Béla, Mészáros Ferencz, Tóth Jenő, Pazár Miklós, Lakner Károly. Korm. dr. Szantner Zsiga) walkoverben. A Neptun 2-ik bevezetett csapatja nem indult. A 3. és 4. szám között folyt le a dunai halászok és molnárok versenye. „S.-V.“

A párisi olimpiai versenyek magyarországi próbaversenye.

Budapest, június 24—25.

A próbaverseny csekély számú közönség jelenlétében folyt le az Orczy-kerti pályán. A versenyek legnagyobb része érdektelen lefolyású volt a kis számú és gyenge konkurrenzia folytán. A diszkoszdobás, 100 m-es futás és magasugrás igen érdekes lefolyású volt, ezeken kívül még a súlydobás és rúdugrás keltettek érdeklődést, mely versenyekben heves küzdelmek folytak a nagyon egyenrangú ellenfelek közt. Ezen versenyek eredményei kielégítettek minden sportembert, mert az azokon elért eredmények alapján athletáink a kontinens legjobbjai sorába tartoznak, a mely körülmény igen megfontolásra méltó a párisi nagy nemzetközi versenyek eldőlése küszöbén.

100 m.-es síkfutás.

Köppán Pál (M. A. C.)	11 $\frac{5}{10}$ "	1
Schubert Ernő (B. E. A. C.)		2
Helmich Miksa (Óbudai T. E.)		3

Kitűnő indítás után erős küzdelem fejlődik ki Köppán és Schubert közt, melyből Köppán $1\frac{1}{2}$ yarddal biztos győztesként kerül ki. Az eredmény a 100 yardos világrekordhoz viszonyítva, ennél 8 $\frac{0}{10}$ -kal gyengébb. Azért vesszük alapul a 100 yardos világrekordot, mert az angolok és amerikaiak világhírű sprinterei métertavokon nem versenyeztek és így természetes, hogy a 100 yardos világrekorddal szemben a 100 méteres gyenge, miért is az azzal való összehasonlítás önámítás lenne.

Magasugrás.

- Gönczy Lajos (B. E. A. C.) 172 cm. . . . 1
 Dános Árpád (Óbudai T. E.) 170 cm. . . . 2
 Sasse Károly (M. A. C.) 163 cm. . . . 3

Sokáig tartó holtverseny után sikerül Gönczynek a 172 cm.-t átugrani. Az elért eredmény $12\frac{1}{2}\%$ -kal gyengébb a világrekordnál.

800 m.-es síkfutás.

Halmay József (M. U. E.) walkoverben $2' 13\frac{2}{5}''$ -el. Az eredmény a $\frac{1}{2}$ ang. mfd. és világrekordhoz viszonyítva, ennél 16% -kal gyengébb.

Diszkoszvetés.

- Bauer Rezső (B. T. C.) 3321 cm. . . . 1
 Coray Arthur (B. T. C.) 3268 cm. . . . 2
 Strausz Gyula (Óbudai T. E.) 3249 cm. . . 3
 Crettier Rezső 3233 cm., Ruda Győző 3109 cm., Bernáth János 2860 cm.

Az eredmény a világrekordhoz viszonyítva, $8\frac{1}{2}\%$ -kal gyengébb.

Gátverseny. 110 m.

Petrich Kálmán (M. A. C.) $19''$ (walkover) 1
 Az eredmény a 120 yardos világrekordhoz viszonyítva, ennél 16% -kal gyengébb.

Rúdugrás.

- Kausser Jakab (M. A. C.) 310 cm. . . . 1
 Sasse Károly (M. A. C.) 305 cm. . . . 2
 Az eredmény a világrekordhoz viszonyítva, ennél 14% -kal gyengébb.

400 m.-es síkfutás.

Koppán Pál (M. A. C.) $55\frac{2}{5}''$ 1
 Stein Ferencz (M. U. E.) és Zimburg Ervin (M. A. C.) kiálltak. Az eredmény a $\frac{1}{4}$ ang. mfd.-es világrekordhoz viszonyítva, ennél $14\frac{1}{2}\%$ -kal gyengébb.

Távolugrás.

- Strausz Gyula (B. E. A. C.) 608 cm. . . . 1
 Petrich Kálmán (M. A. C.) 602 cm. . . . 2
 Schubert Ernő (B. E. A. C.) 598 cm. . . . 3
 Dános Árpád 539 cm.

Az eredmény viszonyítva a világrekordhoz, ennél 19% -kal gyengébb.

1500 m.-es síkfutás.

Purt Béla (M. A. C.) $436\frac{1}{5}''$ 1
 Gorka Ágoston és Halmay József kiálltak.
 Az eredmény viszonyítva a világrekordhoz, ennél $10\frac{1}{2}\%$ -kal gyengébb. Megjegyzendő, hogy ezen világrekordot a francia Lermousiaux érte el és a 109 m.-rel hosszabb 1 ang. mfd.-es rekord átszámítva 7% -kal jobb az 1500 m.-es világrekordnál.

Súlydobás.

Crettier Rezső (M. U. E.) 1140 cm 1
 Goray Arthur (B. T. C.) 1118 cm. . . . 2
 Az eredmény $20\frac{1}{2}\%$ -kal gyengébb a világrekordnál, megjegyzendő azonban, hogy Crettier eddigi legjobb dobása (1196 cm.) 1 évig képezett kontinentális rekordot és ezideig a kontinensen csak egy versenyző dobott egyszer ennél nagyobbat, sőt Angliában is a világrekorder személyétől eltekintve, nagyon ritkán esik ennél nagyobb dobás.

A második napi versenyek a nem világbajnoki versenyek próbái voltak és ezért másodrangú értékűeknek tekintették azokat úgy a néző, mint versenyző sportemberek.

Az eredmények következők:

60 m.-es futás.

- Koppán Pál (M. A. C.) $8''$ 1
 Schubert Ernő (M. U. E.) 2

Hármasugrás.

- Dános Árpád (Óbudai T. E.) 1254 cm. . . . 1
 Sasse Károly (M. A. C.) 1299 cm. 2

200 m.-es síkfutás.

Stein Ferencz (M. U. E.) walkoverben $25\frac{1}{5}''$ 1
 „S.-V.“

Külföldi tornatanár-képzés.

Irta: Andor Tivadar. (Folytatás.)

2. Ausztrália.

Ausztráliában, mint általában mindenütt, hol angol birtokok vannak, a testgyakorlást angol módon, sportszerűleg üzik; de azért itt is nyomára akadunk a német tornarendszer szerinti testgyakorlásnak. Leschen érdeme, hogy Adelaideban Jahn-féle tornázás van és Sydneyben és Melbourneban tornaegyesületek működnek. Az iskolai tornázás itt csak fakultatív; leánytornázás is van, de szerek nélkül.

A tornatanítókat és tornatanítónőket, kik a tornatanítást vezetik, Leschen képezte és képezi ki; vizsgálataikat az adelaidei tanítóképző-intézetben („Training-College“) teszik le.

IV. Vegyes testgyakorlást üző államok.

1. Amerika.

Mind Észak-, mind Dél-Amerikában a testgyakorlás módja megoszlik a német tornarendszer és az angol sportszerű testgyakorlás között, sőt az észak-amerikai Egyesült-Államokban még a svéd gymnastika is tért hódított. (A bostoni iskolákban svéd rendszer szerint végzik az iskolai testgyakorlást.) Az észak-amerikai egyetemek ifjúsága angol módon a sportnak hódol. Mindezek dacára eddig, különösen a new-yorki tornaszövetség fáradozása folytán a német tornarendszer van fölényben, főképen az iskolai tornázás tekintetében. Dél-Amerikában a testgyakorlás terén a német tornarendszer és az angol testgyakorlás körülbelül egyformán van képviselve. A nagyobb városokban (Buenos-Airesben, Santiagóban, Valparaisóban, Concepciónban, Iquiqueben) általános elterjedésnek örvendenek az angol sportszerű klubok, de ugyan-ezen helyeken virágnak a bevándorolt németek által alapított és ápolott tornaegyesületek is, különösen Chileben, azonkívül Porto-Alegreben, Montevideo-, Peru- és Caracasban, stb.

Az új világrészben is a testgyakorlásnak szabályszerű iskolai tanítása szükségessé tette a tanerők szakszerű kiképezését. Ez itt különösen az u. n. tornatanító-képzésében (Turnlehrer-Seminare) történik, melyeket az észak-amerikai tornaszövetség tevékenysége alapított. Az első, második és negyedik tornatanítóképző tanfolyamot New-Yorkban, a harmadikat Chicagóban tartották 1866 óta; a képezdét 1874-ben azután Milwaukee-ba helyezték át, a hol állandóan és jelenleg az észak-amerikai szövetséges tornaegyesületek költségén külön és célra mintaszerűen épült tornacsarnokban hatásosan teljesíti feladatát. Dél-Amerikában 1891-ben német tanerők bevonásával német mintára Santiagóban 1, Chillanban 1 tanítóképezde, továbbá Santiagóban 2, La-Serenában 1 tanítónőképezde és végre Santiagóban

az „Instituto Pedagogies“ név alatt tanárképző-intézetet alapított, a mely intézetek tantervükbe a tornát kötelező tárgyként bevették és abból is képesítést nyerne a chilei tanítók és tanárok.

2. Oroszország.

A testgyakorlás és tornatanár-képzés ügye itt mai napig sincs még biztos mederbe terelve. Az oroszországi testgyakorlás 100 éves történetét a következőkbe foglalhatjuk össze: 1804-ben egy császári rendelet megengedi, hogy az egyetemi ifjúság a tánczra, a zenére és testgyakorlatokra is tanítható; 1819-ben a moszkvai egyetemre vonatkozó új rendelet meghagyja, hogy a nemes ifjúság tanításánál a szépművészetekre, a szép elméletére és a vitatkozásokra szánt órák a gymnastikára fordítandók; ugyanezt hangoztatja az 1828-ban kiadott állandó iskolai szabályzat. Mindezen rendeletek dacára az egyetemi testgyakorlás oly kezdetleges volt, hogy nyoma sincs. Hatásosabban működött a német Hol-
länder Albert, ki 1826-ban Birkenruh-ban (Livland) egy tornaintézetet nyitott. (Fennállott 1868-ig.) 1833–34-ben a svéd Pauli behozta a svédgymnastikát Szent-Pétervárhoz a katonai intézetekbe, és a hadsereg számára tornatanítókat és segédeket képezett ki. Utódja, De Ron (svéd) 1845-ben svéd gyógygymnastikai intézetet alapított Szent-Pétervárhoz és nemsokára megbízást kapott arra, hogy nemcsak a katonai intézetek, hanem az özszes helyőrségek és haditengerészet számára is tornatanítókat képezzen ki. Ezt a feladatot később egy katonai tanintézet egyik tisztjére bízták. 1863-ban megszűnt ez a tornatanító-képzés is. A tornatanítók hiánya érezhető lévén, a hadvezetőség 1865-ben Moszkvában katonai tornatanító-seminariumot állított fel. A De Ron féle gyógyintézetet átvette a még most is élő dr. Benesé, dr. Berglind pedig megalapította a szentpétervári orvosi társaságot, melynél 1872-ig ő vezette az orvosi testgyakorlást. Ez utóbbi intézet tornatanítókat és tornatanítónőket is képezett és képesített. Egy 1874. évi adat szerint a tanítási anyag volt: boncztan, a testgyakorlás paedagogiája és elmélete, gyakorlati ismeretek. 1876/7. isk. évben ez a társaság is feloszlott. Ez időben már a katonai körökben is kezdett tért hódítani a német tornarendszer. A svéd és német tornarendszerből azután egy új testgyakorlási irány keletkezett, melyet ma speciális orosz katonai testgyakorlásnak nevezhetünk. Ezen alapon létesült 1885-ben Wladimir nagyherceg, katonai főparancsnok rendeletére Szent-Pétervárhoz egy torna- és vívótanfolyam, melynek feladata az, hogy lehetőleg egyöntetűen tornatanerőket képezzen a hadsereg részére. Az intézet élén egy tábornok áll, mellette egy törzstiszt és egy orvos. A tanítás gyakorlati és elméleti. Minden szakot külön tanár ad elő. Cziwil tornatanítóképző intézetek rendszeresítve nincsenek; csak időközönként tartatnak (pl. 1889-ben) Szent-Pétervárhoz 2 hónapig tartó tornatanfolyamok, a melyeknek vezetésére katonai tiszteket és altiszteket alkalmaznak. Ezek azonban a szükségletet nem elégítik ki.

Rigában 1883–1887-ig Engels A. (német tornatanító) privát tornatanító- és tornatanítónőképző intézetében több tornatanítót és tornatanítónőt képesített.

3. Norvégia.

Norvégiába a német tornázást 1855-ben az ott letelepülő német kézművesek hozták be, megalapítván a christianiai tornaegyesületet. Sok kísérletezés után az egyesület vezetését átvette 1862-ben a most is élő norvég Clausen Péter. Ő már megelőzőleg állami ösztöndíjjal elsajátította Stockholmban a svéd, és több német-

országi városban a német tornarendszer elméleti és gyakorlati részét; a kettőt egyesítette és mint sajátlagos norvég tornarendszert alkalmazta a tornaegyesületben. Mai napig is ezen keverék-rendszer szerint tornáznak a norvégek. — Christianiában a „Gymnastike Centralskole“-ban 1866. óta több tornatanfolyam tartott katonai és civil-tornatanítók számára. Tartama 2 léli félév. Tanítási anyag: gyakorlati tornázás, a tornázás szervezete és elmélete, fegyvergyakorlatok, boncztan és életrendtan. A tornatanítás felügyeletével egy tornafelügyelő van megbízva. (Az iskolai tornázás heti óraszama 3)

4. Spanyolország.

A testgyakorlást ide Amoros ezredes hozta be 1800. év elején a madridi nevelési irányú torna-intézetének megnyitásával. Amorost méltán sorozhatjuk a modern tornaoktatás lelkes és fáradhatlan harcosai és megalapítói közé; mert az ő kezdeményezésének és tevékenységének lehet köszönni azt, hogy a tornarendszer, bár még mindig küzdve a spanyol akrobatáknak és circusművészeknek mult századokból felmaradt gymnastikájával, a madridi s vidéki arisztokrácia által úzótt sportgyakorlatokkal és számos velociped-clubbal, melyek a tornaegyesületek működését bénítják: mindig nagyobbodó elterjedésnek örvendő ügy egyesületileg, mint az iskolákban (bár itt az állam szegényes pénzügyi helyzete miatt még meglehetősen éhanyagolt állapotban). A spanyolországi tornatanítást, a többi nemzetekével összehasonlítva, már csak azért sem lehet hátramaradottnak tartani, mert Spanyolország a tornatanárok és tornatanítónők kiképzését céljából alapított madridi „Escuela Normal Central de Gimnastica“-ja oly tudományos alpra van fektetve, oly gazdag és teljes tantervvel rendelkezik s az elméletet és gyakorlatot oly szerencsésen tudja egyesíteni, hogy ezen állami intézetet mintaiskolának tekinthetjük. Tornászati szempontokból Spanyolország számottevő tényező volt, az most és jövőre még inkább az lesz, mert a nevezett intézet által kiképzett derék tornaerők válogatott csapatja az ifjú nemzedék testi nevelését észszerűen fogja vezetni.

A nevezett intézet az 1883. márcz. 9-én királyilag szentesített törvény alapján állított fel; de csak 3 év mulva kezdte meg működését. A tornatanfolyam tartama 2 év. Az első évfolyam tanítási anyaga: Emberi boncztan, sebészet (Bandagelehre), szabad tornagyakorlatok, vítőr-, kard-, fegyver- és rúd-vívás. A 2-ik évfolyam anyaga: élettan és higieina, szergyakorlatok, iskolai testnevelés tan.

A tornatanítónőjelöltek a tornatanítójelöltekkel együttesen hallgatják a tárgyakat, kivéve a neveléstant, melyet külön egy tornatanítónő ad elő. — A törvény kötelezővé tette az úszás és lovaglás tanítását is, de ezeket eddig, pénz hiányában, nem vették be a programmba. Rendkívüli tanítás tárgyát képezik még: a spanyol és külföldi játékok; a magasságok- és távolságoknak, a hang irányának és erősségének megmérésére, illetőleg megbecslésére szolgáló látási és hallási gyakorlatok; verseny- és kitartó-futással s ugrási gyakorlatokkal összekötött kirándulások a szabadba; a csónakázás elméleti és gyakorlati tanítása; kerékpározás; karabin és pisztoly-czellövészet.

Az intézet élén egy igazgató és a tornatanítónők élén egy igazgatónő áll, ki a többi tanerőkkel együtt az igazgató vezetésével áll. Az intézet orvosi tananyagának tanítása egy nyilvános klinikában történik, a hol mindazon betegségek kezeltek, melyek az orthopédiával és testgyakorlással összefüggésben vannak; azonkívül egy anthropometrikus statistikát is vezetnek.

A klinikai tanítást és testméréseket az intézet igazgatója (egy elsőrendű madridi egyetemi sebészeti tanár) vezeti; segítségére van 2 orvos.

A testméréseknél a legújabb és legtökéletesebb eszközöket használják. Méri a fej átmérőjét, a hasüreg elő-, hátsó- és mélyégi tengelyét be- és kilégzésnél, a kerületét, a medence szélességét, a karizomerőt, a láb-, nyak- és czomb kerületét, a mellkas tágulási képességét; felveszik a tolás, húzás, felhúzódás, támaszba tolódás és leereszkedés erőmérteit; nem kevésbé érdekesek és fontosak a távollátásra, hallási és ütemzűkre, a hang minőségére stb. vonatkozó észleletek. Az itt nyert adatok kettős célra szolgálnak: 1. adatokat nyújtanak a madridi lakosság physisikai erejének általános statistikájához és 2. összehasonlíthatják általuk a hallgatók illetőleg a tanulóknak testi állapotát az intézetbe (az iskolába) belépés és az abból való kilépés idején. Gazdag és tudományos szempontból fontos anyagot gyűjtenek össze ily módon. Az ily intézetből kikerült intelligens tanerők hivatva vannak a spanyol tornaügynek felvirágoztatását előmozdítani, a mi annál inkább szükséges, mert eddig a spanyol közérzület nem tulajdonított a testi nevelésnek oly fontosságot, mint pl. a német és az angol. A privát intézetek meglehetősen ápolják a testgyakorlást; legelhanyagoltabbak e tekintetben a népiskolák.

5. Franciaország.

A tornázást a VII. Ferdinánd üldözése elől Spanyolországból ide menekült és itt letelepedett Amoros, spanyol ezredes hozta be 1814-ben. Párisi magántornaintézetében tornatanítói tanfolyamokat is tartott. Ezek hallgatására 1820. év óta a marsmezei katonaiskola is tisztjeit és altisztjeit ideküldötte. Amoros később (1852-ben) megbízatást kapott, hogy a katonai tornázásra egy mintaiskolát szervezzen. E megbízatás folytán alapította meg Joinville-le-Portban a mai napig is működő — tornatanítókat képző — katonai testgyakorlóintézetet. Bár a francia kormány a tornázást a lycé-ekben, collége-ekben, a tanító- és tanárképzőkben már 1865-ben (és 1872-ben a leányiskolákban) kötelezővé tette, mindamellett a tornázás csak 1872 óta kezdett általánosan terjedni és virágzásnak indulni. Civil tornatanítóképezdéje azonban most sincsen. A tornatanítók legnagyobb része a joinville-le-porti tornatanítótól kikerült katonák. Ezen intézet növendékei a különféle fegyvernemek ezredeiből kerülnek ki; itt egy fél évet töltenek és azután visszatérnek csapattesteikhez, kivéve azon kiválóbbakat, kik mint „moniteur generaux“ visszamaradnak az intézetnél. — A félévi tanfolyam tartama febr. 1-től július 12-ig és augusztus 1-től jan. 15-ig a tornaosztály részére. Az osztályt (tiszték és közemberek) 2 század (200 ember) alkotja.

Egy század (100 ember) külön a vívóiskola osztályát képezi, melynek tanfolyama 1-éves és febr. 1-től jan. 15-ig tart. A kik be nem válnak, azok jul. 12-én visszaküldetnek csapataikhoz. A növendékek tizedesi rangban vannak, az előtornászók altiszték (30 alhadnagy). Itt 2 kapitány működik, mint művezető és egy törzstiszt (zászlóalj-parancsnok), mint az iskola parancsnoka.

A tanítási anyag: 1. tornázás (szabadgyakorlatok, boxolás, botgyakorlatok, úzás és szereken való gyakorlatok); 2. vitor- és kardvívás; 3. lovaglás; 4. tűzoltási gyakorlatok; 5. csónakázás; 6. czéllövés. Ezekon kívül útmutatást kapnak az élettan, a boncztan és egészség-tan elemeiből. A tanfolyam közepén és végén vizsgálatot tesznek.

Hogy valaki egy állami tanintézetnél tornatanár lehessen, annak egy egyetemen vizsgálatot kell tennie

és azon tornatanári oklevelet nyernie. Ilyen vizsgálatot egy évben egyszer tartanak. Ezen a jelöltek, a gyakorlaton, tornázáson kívül, az élettan-, boncztan-, egészség-tan- és paedagogiából könnyebb kérdéseket kapnak. A vizsgálóbizottság elnöke egy akadémiai (egyetemi) igazgató.

A francia középiskoláknál, tanítóképző-intézeteknél, valamint Páris és nagyobb városok elemi iskoláinál a tornatanítást külön okleveles tornatanár, illetőleg tornatanító vezeti; a többi elemi és népiskolánál a tanító van megbízva a tornatanítással.

Meg kell jegyeznünk, hogy Franciaországban 1890. év óta a tornázás mellett angol ifjúsági játékok (labdajátékok, football stb.), továbbá futás, csónakázás, kerékpározás, boxolás, vívás is meghonosodtak. Ez a „francia“ tornarendszer. Legújabban egy új irány kezd lábrakapni, a „tudományos alapon készült“ rendszer (aféle svéd gymnastika), mely elveit legközelebb a párisi világkiállítás alatt tartandó testnevelési kongresszuson készül kifejteni.

Különfélék.

Magyar athleták győzelmei Bécsben. A Währinger B. C. június 29-ik versenyén sokan vettek részt magyar részről és a program 9 száma közül hatban (köztük 2 bajnokság) győztek is.

100 m. Koppán Pál (M. A. C.) 11⁴/₅ 1.

1000 m. Wrastyl (Wiener A. C.) 2' 43" 1., Purtscheller Béla (M. A. C.). Végspurttal nyerve.

Az eredmény nagyon jó mindkét futóképességeihez mérten és valószínű a feltevés, hogy a mérés nem volt helyes vagy a pálya rövidebb.

400 m.-es handicap. Löw (Bécs) 20 m. e. 50" 1. Szabó (Bécs) 10 m. e. 2., Stein Ferencz (M. U. E.) 10 m. e. 3. Ez az eredmény is megerősíti ama feltevésünket, hogy a pálya felmérése helytelen volt.

1 angol mfd.-es gyaloglás. Stantics György (Szabadkai Sp. E.) 7' 35" 1., Sorgó Miklós (Budai A. C.) 7' 55¹/₅ 2.

Alsó-Ausztria 200 m. bajnoksága. Koppán Pál (M. A. C.) 23" 1., Schubert Ernő (M. U. E.) 2. 4 méterrel nyerve.

3 angol mfd. Lizel (Bécs) 16' 39²/₅" 1. Újabb bizonyosság a táv helytelen felmérése mellett, mert a kontinensen futó ezt az eredményt el nem érte és a győztes gyenge klasszisú futó.

120 yardos gátfutás. Kovács Nándor. (Budai A. C.) 19" 1., Bernath 2., Littmayer 3.

Magasugrás. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 165 cm. 1., Weinhappel 160 cm. 2., Stürmer 3.

Ausztria távolugrás bajnoksága. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 582 cm. 1., Schubert Ernő (M. U. E.) 577 cm. 2., Prager 567 cm. 3.

A skót bajnokságok június 23-án folytak le alábbi eredménnyel:

100 yards: W. H. Welsh 10³/₅".

220 yards: W. H. Welsh 23" .

¹/₄ ang. mfd.: W. H. Welsh 51³/₅" .

¹/₂ ang. mfd.: J. Paterson 1' 59³/₅" .

1 ang. mfd.: J. Paterson 4' 37¹/₅" .

4 ang. mfd.: A. R. Gibb 20' 51" .

120 yardos gát: R. S. Stronach 16⁴/₅" .

Magasugrás: J. B. Milne 172 cm.

Távolugrás: H. Barr 665 cm.

Az olimpiai bizottság június 25-én tartott ülésén főként a kiküldetésekkel foglalkozott. A tornászok közül

Kakas Gyula és Katona Gyula 300-300 korona segélyben részesítettek; 600 korona félretétetik az uszók részére, a kiknek versenye csak augusztus hóban lesz. Az athleták közül Koppán Pál, Gönczy Lajos, Kauser Jakab 300-300, Bauer Rezső 200 korona segélyt kap. Speidl Zoltánnak szintén megszavaz a bizottság 300 koronát arra az esetre, ha jó formájáról bizonyoságot tesz a bizottság előtt, ellenkező esetben a megszavazott összeg egyenlő részben a kiküldött 4 athleta közt felosztandó.

A Mátyásszobor-alap javára Kolozsvártt, 1900. június hó 4-én este 7 órakor, a városi vigadó nagytermében, nagy vívóakademiát tartottak. Versenybírák voltak: Palkovics József cs. és kir. altábornagy, Papp Béla cs. és kir. tábornok, br. Feilitch Arthur, Dr. Pisztorý Mór, N. Bölöny József, Macskási Pál, Gr. Lázár István, Dr. Udránszky László, Dr. Szabó Dénes, Altörjai Japó m. kir. esendőr-örnagy, Issekutz Gyula. *Maitre d'assaut*: Robelly Jenő és nagybudafalvi Vermes Lajos egy. tornatanár és vívómester. Az ünnepély a következő sorrendben folyt le. I. Robelly Jenő vívómester törrel iskolát mutatott be Issekutz Béla és Schindler Emillel, majd karddal Matolcsy László és Florian Jánossal, ennek befejezte után következett a műsor legérdekesebb része a *versenyvívás*. Eredmény: I-ső Bagaméry József 11 volt, II-ik Gabányi Imre 17 volt, III-ik Matolcsy László 17 volt, IV-ik Sárpi István 19 volt, V-ik Rajcsányi Gyula 20 volt-tal és Vuhetich Vuk mint VI-ik győztes 22 volt-tal. Egyik legérdekesebb rész volt a versenyek után az *akadémiai vívás*, melyben I-ső Schindler Emil (Budapestről), II-ik Szathmáry Ervin huszár-hadnagy, III-ik Ditrói Mór honvédhuszár-hadnagy, IV-ik Florian János egy. hallgató és V-ik Sárpy László. Külön díjazásban részesültek: Gabányi Imre és Matolcsy László egy. hallgatók. Régi ismert alakja a magyar vívómestereknek *Szigethi Benedek Gyula* (N.-Enyedről), kit fellépésekor zajos éljenzéssel és tapsal fogadtak. Első ízben vívott Bagaméry Józseffel s második ízben Robelly Jenő fővárosi vívómesterrel. Benedek mindkét győzelmével bebizonyította a magyar iskolának nagy fölényét, a szinpadias hatást kereső olasz iskola felett. Benedek nyugodt védésével és biztos, valamint villámszerű támadásával, kifogástalan plasztikai mozdulataival, úgy tanítványai, mint a nagy közönségnek osztatlan tetszését aratta. Ki kell még emelnünk *Vuhetich Vuk* (Vermes tanítványa) vívását, ki szép és magasfokú verekedéseért külön díjazásban részesült.

A párisi amatőr kardvívó-verseny véget ért. A jury által kihirdetett eredmény:

1. De la Falaise százados (francia).
2. Thiebaud (francia).
3. Flesch (osztrák).
4. Gregurich százados (közös hadsereg).
5. Iványi Gyula (magyar).
6. Boissière (francia).
7. Tenner (osztrák).
8. Müller (osztrák).

A verseny eredménye nagy meglepedést keltett azután, hogy tudomásul jutott Budapesten és Bécsben, hogy a monarchia 5 vívója jutott be a döntőbe és még a francia sportlapok is Iványit, Gregurichot és Tennert jelölték a verseny legjogosultabb aspiransainak. De hát kardversenyénél a jury győz. rendesen és ezúttal a francia jury túltett mindenén és a legkiválóbb kardvívók ellenében 2 gyenge klasszisu francia vívót helyezett a két első helyre.

Hogy mily igaztalanul bántak el a mi Iványinkkal, arra nézve a N. W. T. osztrák forrásból eredő tudósításának következő passzusát idézzük: „a magyar Iványi,

egy legelső klasszisu vívó, kénytelen volt az ötödik helylyel megelegedni“. Ha már osztrák szomszédaink igazságtalanságnak tartják a mi magyar vívóval történik és kiemelik, hogy őt az osztrák vívókkal is egyenlőnek tartják, úgy hitelt adhatunk azon magyar honfitársainknak, a kik azt mondják, hogy a kardverseny legjobb vívója kétségtelenül Iványi volt.

„S. - V.“

Magyar evezősök külföldi győzelme. Az „Előre“ zürichi magyar csónakázó-egylet junior négyese megnyerte a zürichi június 23-iki regatta junior négyesének első díját.

A verseny eredménye:

Centralverband Nautischer Clubs regattája, június hó 23-án.

Junior-négyes (Külvillás versenyhajó gördülő üléssel).

„Előre“ (Keleti Kornél, Treiber József, Sennyei,

Fischer Imre stroke) 1

Polytechniker Ruderclub (német) 2

Aviron Roman (francia) 3

„Nordiska“ (dán) 4

A francia bajnokságok június 17-én folytak le a következő eredménnyel:

100 m. Hamont 10¹/₅“ 1.

110 m.-es gátfutás. Lecuyet 17²/₅“ 1.

Súlydobás. Torcheboeuf 1107. cm. 1.

Diszkoszvetés. Goutier 3159 cm. 1.

1500 m.-es síkfutás. Deloge 4' 11²/₅“ 1.

Távolugrás. Scheldon 664 cm. 1.

Magasugrás. Monier 160 cm. 1.

Vívók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„**Damascenus**“
kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522-1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

**Magyar ruggyantagár részvénytársaság
BUDAPEST.**

